

บทที่ 3

บทวิเคราะห์ พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543

ลักษณะของพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543

ลักษณะของกฎหมายทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

1. กฎหมายลายลักษณ์อักษร

2. กฎหมายจารีตประเพณี ในประเทศไทยได้ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร โดยปกติกฎหมายได้ประกาศให้ประชาชนทราบในราชกิจจานุเบกษา

สำหรับกฎหมายลายลักษณ์อักษรแยกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. กฎหมายอันแท้จริง ได้แก่ กฎหมายซึ่งตราขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ได้แก่ พระราชบัญญัติ และพระราชกำหนด

2. ข้อบังคับซึ่งฝ่ายบริหารเป็นผู้ออก โดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย ได้แก่ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และคำสั่งหรือข้อบังคับที่ออกตามกฎอัยการศึก

3. ข้อบังคับที่องค์กรปกครองตนเองเป็นผู้ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายนั้น ได้แก่ เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติเมืองพัทยา ข้อบังคับสุขาภิบาล ข้อบัญญัติจังหวัด และข้อบังคับตำบล ซึ่งกฎหมายใช้บังคับเฉพาะท้องถิ่นที่ยกฐานะให้เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข, 2535, หน้า 9)

พระราชบัญญัติ คือกฎหมาย ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้น โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 มาตรา 3 และ มาตรา 87)

สำหรับพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 เป็นกฎหมายฉบับหนึ่งซึ่งมีศักดิ์ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญ ฉะนั้นตามพระราชบัญญัตินี้บทบัญญัติใดก็ตามที่ขัดกับหลักการของรัฐธรรมนูญก็จะบังคับใช้ไม่ได้ แต่สำหรับพระราชบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ เป็นการบัญญัติขึ้นโดยมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ บทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัตินี้จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญเนื้อหาสาระของพระราชบัญญัตินี้จึงเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ตามมาตรา 29 ประกอบมาตรา 35, 48, 50 ได้แก่

สิทธิในทรัพย์สินของประชาชนที่ตามรัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธินั้นไว้ เช่นกำหนดลักษณะการห้ามขุดดินในที่ดิน กรรมสิทธิ์ของตนเองซึ่งมีแนวเขตติดกันกับที่ดินของผู้อื่นหรือให้เว้นระยะห่างจากแนวเขตที่ดินของผู้อื่นเป็นต้น ทั้งนี้มีบทกฎหมายบัญญัติเรื่องสิทธิในที่ดินไว้แล้ว ตามพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ได้บัญญัติไว้แล้ว เช่น

ตามมาตรา 1335 ได้บัญญัติไว้มีสาระสำคัญว่า ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ท่านว่าแดนแห่งกรรมสิทธิ์ที่ดินนั้นดินทั้งเหนือพื้นดินและใต้พื้นน้ำด้วย”

หรือตามความหมายของกรรมสิทธิ์ ตามวิทยาลัยการพาณิชย์นาวี ได้ให้ความหมายเรื่องกรรมสิทธิ์ว่า “กรรมสิทธิ์เป็นสิทธิในทรัพย์สินและเป็นทรัพย์สินที่สำคัญที่สุด” (วิทยาลัยพาณิชย์นาวี มหาวิทยาลัยบูรพา, ออนไลน์, 2547)

หรือตามความหมายของคำรากกฎหมายธุรกิจได้ให้คำจำกัดความว่า “กรรมสิทธิ์คืออำนาจแห่งการเป็นเจ้าของทรัพย์สินผู้เป็นเจ้าของ”

แดนกรรมสิทธิ์มีแต่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับที่ดิน ซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น เจ้าของที่ดินมีสิทธิที่จะปลูกตึกขึ้นไปสูงเท่าไรก็ได้ตามแต่เราจะมีปัญญา มีความสามารถ มีทุนทรัพย์ที่จะทำเช่นนั้น ในทางกลับกันอาจจะสร้างสิ่งก่อสร้างให้ลงไปในพื้นที่ดิน มีห้องใต้ดินก็ขึ้นก็ได้ตามที่เรามีความสามารถเพราะเรามีแดนกรรมสิทธิ์ที่จะใช้กรรมสิทธิ์ในฐานะที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ แต่แดนกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์ไม่มี เช่นกระดาษจะบอกว่าเหนือกระดาษขึ้นไปเป็นสิทธิผมใครมายุ่งไม่ได้หรือได้กระดาษลงไปนั้นเป็นแดนกรรมสิทธิ์ อย่างนี้ย่อมไม่ได้เพราะสังหาริมทรัพย์ไม่มีบทบัญญัติให้มีแดนกรรมสิทธิ์ดังเช่นในเรื่องที่ดิน (กนก อินทรมพรรย, 2551, หน้า 60)

จะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายให้ความสำคัญแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าวทำให้ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินสามารถจะกระทำการอย่างหนึ่ง อย่างใดแก่ที่ดินของตนเอง เช่นการก่อสร้าง ขุดดินจนลึกเท่าใดก็ได้ หรือถมดินในที่ดินของตนเองจนสูงกว่าพื้นที่ดินเพื่อนบ้านใกล้เคียงได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด แต่การดำเนินการเช่นนั้นแม้จะเป็นสิทธิของผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินจักพึงกระทำได้ แต่ก็ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนจากการใช้สิทธิของตนเองได้เช่นกัน ซึ่งหากมีการใช้สิทธิของผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ก็จะทำให้สังคมเกิดความเดือดร้อนและเป็นผลกระทบต่อความเป็นอยู่ประชาชนของทั่วไป ตามพระราชบัญญัตินี้ จึงได้มีการจำกัดขอบเขตสิทธิของผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้ดำเนินการหรือประกอบกรอยู่บนความพอดี เกื้อกูลแก่สังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขสงบ เรียบร้อย

สิทธิและเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขัน โดยเสรี อย่างเป็นธรรม เช่น บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการใดๆหรือประกอบอาชีพใด หรือการแข่งขันทางการค้า ธุรกิจกับผู้อื่นได้โดยเสรี หากแต่การดำเนินการดังกล่าวต้องอยู่ในขอบเขตที่กฎ-

หมายกำหนดและไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของสังคมได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการลงทุนได้ขยายกิจการทำให้มีการดำเนินการขุดดินหรือทำบ่อดินเพื่อนำดินไปปรับปรุงพัฒนาในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และการประกอบธุรกิจการขุดดินได้ขยายตัวไปในพื้นที่ชุมชนอย่างกว้างขวางก่อปัญหาแก่สังคม และสิ่งแวดล้อมจากสภาพการณ์ในขณะนั้นมีความจำเป็นต้องออกมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นการกำจัดขอบเขตสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในเรื่องการประกอบอาชีพและการใช้สิทธิในทางทรัพย์สิน ซึ่งขัดกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 29 วรรคแรก ซึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น การที่รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีบัญญัติตามมาตรา 29 วรรคสอง ไว้ว่าจะต้องมีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญระบุให้อำนาจในการออกบทบัญญัติกฎหมายนั้นด้วย จากความจำเป็นในสภาวะการณ์ดังกล่าวจึงมีการร่างประกาศบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินขึ้น และมีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 นี้ในเวลาต่อมา

แม้ว่าภายหลังจากได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวแล้ว ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ก็ได้ถูกยกเลิกการใช้ และมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ปี พ.ศ.2550 ออกมาประกาศบังคับใช้ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวยังคงกำหนดเนื้อหาสาระสำคัญกล่าวถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการประกอบอาชีพใด ๆ และสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ได้แก่

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุขโลก การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชนหรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขัดขวางไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา 41 “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับการความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ...”

เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 แม้จะถูกยกเลิกการบังคับใช้ไป แต่เมื่อมีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาประกาศใช้ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นก็ยังคงมีบัญญัติไว้

“จะเห็นได้จากเจตนารมณ์ของการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 อยู่ในคำปรารภย่อหน้าที 2 ซึ่งทำให้เราเห็นเจตนารมณ์หลัก 3 ประการของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้แก่

เจตนารมณ์ข้อ 1 ที่ว่า ปรับสิทธิ เสรีภาพให้ขยายขึ้นและบังคับรัฐได้ขยายรายละเอียดในแนวนโยบายพื้นฐานและขยายส่วนรวมทางการเมืองได้แก่

1. เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังคงยึดรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 เป็นหลัก สิทธิเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 รับรองเอาไว้ รัฐธรรมนูญฉบับปีพ.ศ.2550 คงไว้หมด เพียงแต่พยายามทำให้บทบัญญัติที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญมีผลบังคับในความเป็นจริงเช่น

การให้สิทธิแก่บุคคลในการฟ้องร้องรัฐให้จัดการให้สมดังสิทธิ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 มาตรา 28 วรรคสอง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” ตามความในมาตรา 28 วรรคสองมีสองช่วง ช่วงต้นบอกว่าบุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง แปลว่าเมื่อใดประชาชนหรือบุคคลมีสิทธิ เมื่อนั้นรัฐมีหน้าที่จัดให้สมดังสิทธิ ถ้ารัฐไม่ทำหน้าที่ ละเลยหรือทำหน้าที่ผิดไปจากที่ควรจะเป็น ทำให้สิทธิของบุคคลถูกระทบ บุคคลย่อมดำเนินคดีกับรัฐในศาลได้โดยตรง แต่ช่วงต่อมาวางข้อยกเว้นว่า ถ้าการใช้สิทธิเสรีภาพเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ก็คือจะฟ้องโดยตรงยังไม่ได้ ต้องไปดูกฎหมายนั้นก่อน” (บรรศักดิ์ อูวรรณโร, 2551, หน้า 214)

จากบทวิเคราะห์เจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ.2550 ดังกล่าวข้างต้นยังคงถือว่ามีเนื้อหาสาระส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพของประชาชนให้ดำเนินการตามสิทธิของตนเอง ซึ่งขัดกับลักษณะของพระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน พ.ศ.2543 นี้ที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอยู่

ที่มา และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543

1. ที่มาของพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543

ในปี พ.ศ.2543 กระทรวงมหาดไทยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการขุดดิน พ.ศ. ... ต่อคณะรัฐมนตรี ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวและส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว จึงได้มีการเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการขุดดิน ถมดิน เป็นพระราชบัญญัติเสนอต่อสภาเพื่อให้ออกบังคับใช้ ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มีข้อความรายละเอียดดังนี้

คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการขุดดิน พ.ศ. ... (ควบคุมการขุดดินหรือตักดินให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดจากการขุดหรือตักดิน) ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอและส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา แล้วนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันมีการขุดดินหรือตักดินเพื่อนำไปถมที่ทำนกอู่สร้างที่อยู่อาศัยหรือเพื่อกิจการอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง แต่การขุดหรือตักดินดังกล่าวยังไม่เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชาการ อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ใกล้กับการขุดดินได้ สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการขุดดินเพื่อให้มีการขุดหรือตักดินเป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชาการ และกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดจากการขุดหรือตักดิน ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวนั้นมีสาระสำคัญดังนี้

1. ใช้บังคับในท้องที่เทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือในท้องที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามความเห็นว่าเป็น

2. รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดบริเวณห้ามขุดดิน ความสัมพันธ์ของความลาดเอียง ความลึก วิธีป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้าง วิธีการให้ความคุ้มครองและความปลอดภัยแก่คนงานและบุคคลภายนอกและหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขอื่นในการขุดดินเพื่อประโยชน์ในการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้าง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการอื่นที่จำเป็น

3. การแจ้งหรือการสั่งของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติ ต้องทำเป็นหนังสือ

4. ให้มีคณะกรรมการการขุดดิน มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้

5. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการควบคุมการขุดดิน

6. กำหนดความรับผิดชอบของผู้ขุดดิน ลูกจ้าง ตัวแทน เจ้าของที่ดิน ผู้ครอบครองที่ดิน

7. ข้อยกเว้นการขูดดินที่ไม่ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงาน
8. กำหนดหน้าที่ผู้ขูดดินต้องจัดการป้องกันการพังทลายของดิน
9. การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายอันเกิดจากการขูดดินให้มีสิทธิร้องขอให้เจ้าพนักงานสั่งหยุดการขูดดินได้
10. กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่
11. การอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่
12. บทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ

สำหรับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังมีได้มีการกำหนดรายละเอียดไว้ แต่ได้มีการกำหนดกรอบโครงสร้างของพระราชบัญญัติไว้เท่านั้น หลังจากทีคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาและให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้ ต่อมาได้นำร่างพระราชบัญญัตินี้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเห็นชอบ และประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 117 ตอนที่ 16 ก ลง 17 มีนาคม 2543

2. เจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติขูดดินและถมดิน พ.ศ.2543

พระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2543 โดยมีหมายเหตุ แห่งการประกาศใช้ไว้ที่ท้ายพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ดังนี้

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่ปัจจุบันมีการขูดดินเพื่อนำดินไปถมพื้นที่ที่ทำการก่อสร้างที่อยู่อาศัยหรือ เพื่อกิจการอื่นอย่างกว้างขวาง แต่การขูดดินหรือถมดินดังกล่าวยังไม่เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ทรัพย์สินและความปลอดภัยของประชาชนได้ สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการขูดดินและถมดินเพื่อให้ขูดดินหรือถมดินในเขตเทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายโดยเฉพาะจัดตั้งขึ้น ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา และบริเวณที่มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร เขตผังเมือง รวมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและในท้องที่อื่นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน, 2543, หน้า 41)

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลของการตราพระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน พ.ศ.2543 จากท้ายพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวข้างต้น จึงพอสรุปเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ได้ดังนี้

1. เพื่อจำกัดสิทธิของประชาชน ทางด้านสิทธิในทรัพย์สินและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดความพอดี และมีการใช้สิทธิที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนให้กับผู้ใด

2. กำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมถึงพื้นที่ดำเนินการ ที่จะมีผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม ชุมชน โดยสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมแต่ละท้องถิ่น แต่ต้องไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายนี้
3. เพื่อควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินการขุดดิน ถมดินให้เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชาการ
4. เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กร และพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นให้สามารถปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
5. เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย การดำเนินคดีเป็นไปโดยเคร่งครัดและด้วยความรวดเร็ว

หลักการของพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543

หลักการของพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 มีดังนี้

1. เป็นพระราชบัญญัติที่คุ้มครองประชาชนด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย ไม่ให้ได้รับผลกระทบจากผู้ดำเนินการดังกล่าว
2. พระราชบัญญัตินี้มีลักษณะการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนท้องถิ่น กล่าวคือราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการออกข้อกำหนด หรือข้อบัญญัติของท้องถิ่น ซึ่งสามารถใช้บังคับในเขตท้องถิ่นนั้นได้ และให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น ในการควบคุมดูแลโดยการออกคำสั่งให้แก้ไขปรับปรุง การรับแจ้งหรือไม่รับแจ้ง การสั่งพักใช้หรือเพิกถอนการรับแจ้ง รวมทั้งเปรียบเทียบคดี เป็นต้น ทั้งนี้โดยถือว่าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งน่าจะปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน
3. เพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีเจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจตรวจตราผู้ดำเนินการขุดดิน ถมดินให้คำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินการผู้ประกอบการ ระหว่างการดำเนินการ
4. กำหนดให้มีคณะกรรมการการขุดดินและถมดิน เป็นองค์กรส่วนกลาง มีบทบาทในการควบคุมกำกับดูแล และสนับสนุนการปฏิบัติของราชการส่วนท้องถิ่น โดยเสนอแนะแผนงานนโยบาย และมาตรการเพื่อความปลอดภัย รวมทั้งเสนอออกกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
5. พระราชบัญญัตินี้ ให้สิทธิแก่ประชาชน หรือผู้ประกอบการที่ได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นและเห็นว่าไม่เป็นธรรมหรือไม่ถูกต้อง มีสิทธิที่ยื่นอุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือคณะกรรมการการขุดดินและถมดิน กรณีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ออกคำสั่ง ได้แล้วแต่กรณี

โครงสร้างเนื้อหาของพระราชบัญญัติการชูดินและถมดิน พ.ศ.2543

ตามตัวบทของพระราชบัญญัติการชูดินและถมดิน พ.ศ. 2543 ได้แบ่งออกเป็นหมวดต่าง ๆ ดังนี้

หมวดที่ 1 ว่าด้วยเรื่อง คณะกรรมการ การชูดินและถมดิน

หมวดที่ 2 ว่าด้วยเรื่อง การชูดิน

หมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่อง การถมดิน

หมวดที่ 4 ว่าด้วยเรื่อง พนักงานเจ้าหน้าที่

หมวดที่ 5 ว่าด้วยเรื่อง การอุทธรณ์

หมวดที่ 6 บทกำหนดโทษ บทเฉพาะกาล อัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

สาระสำคัญของกฎหมาย

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ถึงเนื้อหาสาระสำคัญทั้งหมดของพระราชบัญญัติการชูดินและการถมดิน พ.ศ.2543 เราสามารถอาจแบ่งเนื้อหาทางกฎหมายออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. หน่วยงาน องค์กร และเจ้าพนักงานของรัฐ กับอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ
2. มาตรการ ควบคุม กำกับดูแล การประกอบธุรกิจการชูดินหรือ ถมดิน
3. การอุทธรณ์คำสั่งเจ้าพนักงาน
4. มาตรการลงโทษและบทเฉพาะกาล

หน่วยงาน องค์กร เจ้าพนักงานของรัฐ กับอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ

สำหรับโครงสร้างการบังคับใช้อำนาจขององค์กร ส่วนราชการต่างและบุคคลทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ของพระราชบัญญัติ การชูดินและถมดิน พ.ศ.2543 ได้บัญญัติไว้ให้มีลักษณะที่ประสานสอดคล้องกัน ทั้งนี้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือมีการกระจายอำนาจ ในการควบคุมกำกับดูแล ให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยในระดับท้องถิ่น จะมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม ดูแล กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่เหมาะสมสำหรับท้องถิ่นเอง ในส่วนกลางและภูมิภาคจะมีหน้าที่กำกับดูแล กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานและวิธีการปฏิบัติไว้ และเพื่อเป็นหลักแนวทางปฏิบัติสำหรับส่วนราชการท้องถิ่นไว้ เช่นรับเรื่องอุทธรณ์จากผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งขององค์กรราชการส่วนท้องถิ่น

อำนาจหน้าที่ขององค์กร หน่วยงานราชการ และบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง ต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติการชูดินและถมดิน พ.ศ.2543 มีดังนี้

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 10 มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

- 1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการชุดดินและถมดิน ตาม มาตรา 11
- 1.2 ออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย ตามมาตรา 10
- 1.3 กำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- 1.4 ออกกฎกระทรวง เกี่ยวกับมาตรฐาน หลักเกณฑ์ วิธีการและมาตรการความปลอดภัยโดยคำแนะนำของคณะกรรมการชุดดินและการถมดิน ตามมาตรา 6
- 1.5 อนุมัติให้ใช้ข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 7 ซึ่งมีความจำเป็นหรือมีเหตุผลเป็นพิเศษเฉพาะท้องถิ่น หรือกรณีคณะกรรมการพิจารณาความเห็นไม่เสร็จ และส่งเรื่องให้รัฐมนตรีเพื่อสั่งการ ตามมาตรา 8 วรรคท้าย

2. คณะกรรมการการชุดดินและถมดิน ตามมาตรา 11 ของพระราชบัญญัตินี้หมายถึง คณะบุคคลซึ่งประกอบด้วยอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกรมทรัพยากรธรณี ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมศิลปากร ผู้แทนสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกรมการผังเมือง ผู้แทนสภาวิศวกรและผู้แทนสภาสถาปนิกแห่งละหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินสี่คนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการ การควบคุมอาคาร กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ ตามมาตรา 13 กรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีจะอยู่ในวาระคราวละสามปี กฎหมายได้กำหนดให้คณะกรรมการฯ ดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 12 ดังต่อไปนี้

- 2.1 ให้คำแนะนำในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 6 กล่าวคือการกำหนดวิธีเพื่อความปลอดภัยและเสนอแนะให้รัฐมนตรีออกข้อกำหนดเป็นกฎกระทรวง
- 2.2 ให้คำแนะนำแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- 2.3 พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา 34 วรรคสอง
- 2.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย
- 2.5 อำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการตามมาตรา 16 เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. คณะอนุกรรมการ หมายถึงคณะบุคคลที่คณะกรรมการการชุดดินและถมดิน ได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการชุดดินและถมดินมอบหมาย ตามมาตรา 16 สำหรับหน้าที่ของอนุกรรมการ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการชุดดินและถมดิน มีดังนี้

3.1 การหน้าที่ขักร่างกฎกระทรวง กำหนดบริเวณห้ามขุดหรือถมดินวิธีการคุ้มครองเพื่อความปลอดภัย หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการขุดดิน ถมดิน ต่าง ๆ ตามมาตรา 6 ที่คณะกรรมการฯ ได้มอบหมาย ให้คณะอนุกรรมการดำเนินการ

3.2 พิจารณาคำอุทธรณ์ของผู้ขุดดินหรือถมดินตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย ที่ไม่พอใจคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา 34 วรรค 2, 3, 4

3.3 มีอำนาจเชิญบุคคลใด ๆ มาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย คำแนะนำหรือความเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำตามพระราชบัญญัตินี้

4. ราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 3 ของพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับในท้องที่ดังต่อไปนี้

4.1 เทศบาล

4.2 กรุงเทพมหานคร

4.3 เมืองพัทยา

4.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มิถุหมายโดยเฉพาะจัดตั้งขึ้น ซึ่งรัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

4.5 บริเวณที่มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

4.6 เขตผังเมืองรวมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

5. พื้นที่ที่พระราชบัญญัตินี้บังคับใช้ ได้แก่

5.1 เทศบาล ได้แก่เขตเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร

5.2 กรุงเทพมหานคร ได้แก่เขตพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานครทั้งหมด

5.3 เมืองพัทยา ได้แก่พื้นที่เขตเมืองพัทยา ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ปกครองพิเศษทั้งหมด

5.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายจัดตั้งเฉพาะขึ้น และรัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา หมายถึง องค์กรปกครองท้องถิ่นที่ตั้งขึ้นเฉพาะเช่นเป็นเปิดดำเนินการเพียงชั่วคราวและ รัฐมนตรีมหาดไทยไม่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก็ไม่มีผลใช้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้

5.5 บริเวณที่มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ได้แก่บริเวณที่ได้มีการออกเป็นพระราชกฤษฎีกาประกาศใช้บังคับหรือควบคุมเรื่องการก่อสร้างอาคาร

5.6 เขตผังเมืองรวมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง ได้แก่บริเวณที่เขตตามพระราชบัญญัติผังเมืองฯ ประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่ดำเนินการประเภทและชนิดต่างเช่นพื้นที่สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย พื้นที่สำหรับประกอบกิจการอุตสาหกรรม หรือพื้นที่ ๆ มีการห้ามประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมฯ เป็นต้น

6. เจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามความหมายมาตรา 4 นั้นได้แก่นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมาย โดยเฉพาะจัดตั้งขึ้นกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับในเขตท้องถิ่น นอกจากที่กล่าวมาในข้างต้น มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

6.1 ออกใบรับแจ้งการขุดดิน ตามมาตรา 17 และสั่งให้แก้ไขเอกสารที่แจ้งการขุดดิน ตามมาตรา 17 วรรคสาม

6.2 ออกใบรับแจ้งการถมดิน ตามมาตรา 26 และสั่งให้ผู้แจ้งการถมดินแก้ไขเอกสาร ตามมาตรา 26 วรรคท้าย

6.3 ออกคำสั่งให้ผู้แจ้งการดำเนินการขุดดินตามมาตรา 17 และถมดิน ตามมาตรา 26 ที่ดำเนินการดังกล่าวจนมีผู้ได้รับความเสียหาย หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้รับความเสียหายจากการดำเนินการดังกล่าวให้หยุดดำเนินการขุดดินหรือถมดิน ตามมาตรา 29

6.4 ออกคำสั่งให้ผู้แจ้งการดำเนินการขุดดินตามมาตรา 17 และถมดิน ตามมาตรา 26 สั่งการจัดป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามมาตรา 31 วรรคแรก เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รายงานว่าไปตรวจพบว่าผู้แจ้งดำเนินการขุดดินหรือถมดิน ก่อให้เกิด หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้อื่น

6.5 ออกคำสั่งให้ผู้แจ้งการดำเนินการขุดดินตามมาตรา 17 และถมดิน ตามมาตรา 26 หยุดดำเนินการตามมาตรา 31 วรรคสอง กรณีเหตุฉุกเฉินเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รายงานว่าไปตรวจพบว่าผู้แจ้งดำเนินการขุดดินหรือถมดิน ได้ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้อื่น และได้มีการออกคำสั่งไปก่อนแล้วรายงานให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบภายหลัง ตามมาตรา 31 วรรคสอง

6.6 ทำการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหา เมื่อผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบปรับตามมาตรา 42 ในบรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ความผิดตามมาตรา 35 วรรคสองเช่นการขุดดินในที่ห้ามขุด หรือถมดินในบริเวณที่ห้าม เป็นต้น

6.7 ออกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 4 (6)

7. พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 4 หมายความว่า ผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ 4 มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

7.1 ออกตรวจสอบสถานที่ที่มีการขุดดินตามมาตรา 17 และการถมดินตามมาตรา 26 ตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น และรายงานการดำเนินการของผู้แจ้ง ตามมาตรา 29 วรรคสอง, มาตรา 30

7.2 ออกคำสั่งให้ผู้ดำเนินการ ขุดดินตามมาตรา 17 หรือ ถมดินตามมาตรา 26 หยุดดำเนินการซึ่งเป็นเหตุฉุกเฉินเมื่อพบว่าการดำเนินการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินผู้อื่น และออกคำสั่งให้ผู้ดำเนินการจัดการป้องกันความเสียหาย และรายงานเหตุให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบตามมาตรา 31 วรรคสอง

8. ผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย หมายถึง ผู้ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้มอบหมายให้อำนาจดำเนินการแทนตามพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 42 มีอำนาจหน้าที่ คือ ทำการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหา เมื่อผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบปรับ ในบรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งอยู่ในอำนาจทำการเปรียบเทียบปรับได้ นอกจากความผิดตามมาตรา 35 วรรคสองเท่านั้นที่จะทำการเปรียบเทียบปรับไม่ได้

มาตรการ ควบคุม กำกับดูแลการประกอบธุรกิจการขุดดินหรือ ถมดิน

ลักษณะและวิวัฒนาการประกอบธุรกิจหรืออาชีพการขุดดินหรือบ่อดิน และ ถมดิน ด้วยประเทศไทยการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ที่อยู่อาศัยและแหล่งชุมชน การทำการเกษตรกรรมจะอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มหรือ ใกล้เคียงแม่น้ำลำคลอง ซึ่งพืชพรรณจะอุดมสมบูรณ์ การคมนาคมก็สะดวกสบายกว่าการตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่หรือภูมิประเทศอื่น ด้วยลักษณะที่ตั้งภูมิศาสตร์เดิมและความเจริญก้าวหน้าจนถึงปัจจุบัน เมื่อสภาพความเจริญของบ้านเมือง เศรษฐกิจ และสภาพสังคมเปลี่ยนแปลง เริ่มจากพัฒนาแหล่งที่อยู่อาศัยเอง ทำเป็นแหล่งค้าขาย และพัฒนาต่อเป็นภาคอุตสาหกรรม สภาพพื้นที่ ผิวน้ำดินที่มีอยู่เดิมจึงไม่เหมาะสมกับกิจการที่เจ้าของที่ดินจะดำเนินการ จึงได้มีการปรับปรุงสภาพผิวน้ำดินระดับความสูง ต่ำและสภาพความราบเรียบของผิวน้ำดินให้ตรงกับความต้องการที่จะใช้ประโยชน์ โดยในระยะแรก การขุดดินนำดินในพื้นที่การเกษตรหรือพื้นที่ซึ่งต้องการทำการขุดบ่อเพื่อกักเก็บน้ำ ไว้ใช้ในการเกษตร ผู้ขุดดินก็ดำเนินการขุดดินและได้หน้าดินจากเกษตรกรหรือผู้ต้องการขุดบ่อไปถมที่ดินทำประโยชน์โดยไม่มีการซื้อขายหน้าดินที่ขุดได้แต่อย่างใด หรือบางครั้งเมื่อมีเจ้าของที่ดินรายใดต้องการขุดบ่อก็มีผู้ที่ไปรับจ้างขุดบ่อดินได้ค่าจ้างการขุดจากเจ้าของที่ดินรายนั้นด้วย ส่วนดินที่ได้จากการขุดก็อาจนำไปขายหรือนำมาใช้ถมพื้นที่ ที่ต้องการปรับปรุงโดยไม่ต้องมีมูลค่าการซื้อขายกันแต่อย่างใด ต่อมาประเทศไทย เข้าสู่ยุคที่ประเทศพึ่งพาอุตสาหกรรมเป็นรายได้หลักจากภาคเกษตรกรรม ความต้องการหน้าดินเพื่อไปปรับปรุงพื้นที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจึงมีการขุดดินจากที่ดินของประชาชนเองและที่ดินจากการจัดซื้อจากที่ดินผู้อื่นมาทำการขุดดิน

ขาย เพื่อนำไปถมดินในพื้นที่ที่ต้องการพัฒนาปรับปรุงผิวหน้าดินให้มีระดับความสูงต่ำ ตามความต้องการจึงทำให้อาชีพการขุดดินขายหรือทำบ่อดิน และการรับจ้างถมดินเป็นการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้จากเป็นกอบเป็นกำให้กับกลุ่มพ่อค้าและกลุ่มผู้ประกอบการที่มีรถยนต์บรรทุก จากการทำอาชีพดังกล่าวทำรายได้ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการ ก็มีประชาชนอีกส่วนหนึ่งที่อยู่ติดกันกับสถานที่ประกอบ การขุดดิน ถมดิน ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของผู้ประกอบการดังกล่าว ซึ่งขณะนั้น ก็ยังไม่มีกฎหมายใดที่จะนำมาบังคับได้โดยตรงกับการดำเนินการดังกล่าวและผู้ประกอบการเองก็ขาดความรู้ทางวิชาการในเรื่องการขุดดิน ถมดิน จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น ประชาชนที่ได้รับความเดือนร้อนก็เข้าร้องทุกข์ต่อหน่วยงานราชการเพื่อให้แก้ปัญหที่เกิดขึ้น แต่รัฐในขณะนั้นก็ยังขาดมาตรการในการควบคุม จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องออกพระราชบัญญัติฉบับนี้มาบังคับใช้

ลักษณะของการกระทำต่าง ๆ ที่อยู่ในมาตรการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้

ตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ได้กำหนดลักษณะการกระทำหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการขุดดินหรือถมดินฯ ที่เมื่อได้ดำเนินการในลักษณะตามเงื่อนไขแล้วจะต้องอยู่ภายในบังคับตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ ไว้ในบทนิยาม ตามมาตรา 4 ซึ่งความหมายของคำนิยามหรือคำศัพท์ นั้นมีความหมายอย่างไร หรือหมายความรวมถึงอะไรบ้าง บทบัญญัติของกฎหมาย ประสงค์จะให้ถ้อยคำบางคำมีความหมายพิเศษยิ่งไปกว่าที่เข้าใจในภาษาธรรมดาโดยทั่วไป หรือเป็นภาษาเทคนิค โดยในทางวิชาการกฎหมายก็จะกำหนดไว้เป็นบทวิเคราะห์ศัพท์หรือบทนิยาม คำศัพท์หรือบทนิยาม (Definition) และที่สำคัญการที่กฎหมายกำหนดบทนิยามคำศัพท์ไว้เฉพาะตาม มาตรา 4 นี้ก็เพราะประสงค์ให้นำคำนิยามคำนั้น มามาใช้เฉพาะกับพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น ซึ่งจะเอาไปใช้กับกฎหมายอื่นมิได้ (สอาด หอมมณี, 2535, หน้า 4)

คำนิยาม ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัตินี้นอกจากความหมายของเจ้าพนักงานท้องถิ่น คณะกรรมการ พนักงานเจ้าหน้าที่ รัฐมนตรี ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวไปข้างต้นแล้วนั้น ยังมีความมีคำนิยามหรือคำศัพท์เฉพาะสำหรับใช้หรือมีความหมายตามพระราชบัญญัตินี้ อีกส่วนหนึ่งที่กล่าวถึงการกระทำในลักษณะต่าง ๆ ที่อยู่ในบังคับใช้ หรืออยู่ในความหมายว่าจะต้องด้วยตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด หรือทราย และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนกับดิน

ตามความหมายดังกล่าวนี้ได้ครอบคลุมถึง หิน กรวด หรือทราย และอินทรีย์วัตถุ ซึ่งอยู่ปะปนกับดิน ทุกชนิดเนื่องจากในประเทศไทย นั้นมีภูมิประเทศแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไปในแต่พื้นที่

“พื้นดิน” หมายความว่า พื้นผิวของที่ดินที่เป็นอยู่ตามสภาพธรรมชาติ

ตามความหมายนี้ ได้แก่ระดับผิวพื้นที่ดิน ซึ่งจะมีระดับสูงต่ำอย่างไร ก็สุดแต่ลักษณะธรรมชาติในภูมิประเทศเช่นนั้นจะเป็น และตามความหมายดังกล่าวจึงไม่ได้รวมถึงพื้นน้ำเช่นพื้นทะเล แต่หากเป็นพื้นที่ดินซึ่งมีพื้นที่ที่มีลักษณะน้ำปะปนอยู่เช่นที่ลุ่มก็อยู่ในความหมายนี้

“ขุดดิน” หมายความว่า กระทำแก่พื้นดินเพื่อนำดินขึ้นจากพื้นดิน หรือทำให้ พื้นดินเป็น บ่อดิน

ตามความหมายของบทบัญญัตินี้ “การกระทำใด ๆ” ซึ่งในความหมายดังกล่าวว่าจะเกิดจากเจตนาที่จะกระทำขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 เช่น การขุด เจาะ ระเบิด แชะ จะด้วยเครื่องจักรกล หรือด้วยกำลังคน สัตว์ ก็ตามหากมีวัตถุประสงค์เพื่อนำดินขึ้นมาจากพื้นดินเดิมก็ถือว่าเป็นการขุดดินตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว

ซึ่งหมายความรวมถึงการงดเว้นการกระทำ หรือละเว้นการกระทำด้วย เช่นกรณีการไม่จัดการป้องกันใด ๆ โดยที่รู้อยู่แล้วว่าจะเกิดเหตุการณ์ลักษณะดังกล่าวแล้วตนเองซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินได้ประโยชน์ เช่นรู้ว่าการที่ตนกระทำให้เกิดน้ำไหลแล้วน้ำดังกล่าวจะพัดเอาหน้าดินไปถมในที่ดินอีกแปลงหนึ่งซึ่งพื้นที่ดินแปลงที่รับหน้าดินจากน้ำไหลนั้น ก็จะมีระดับผิวดินสูงกว่าผิวดินของที่ดินข้างเคียง แต่กลับไม่จัดให้มีการป้องกัน เป็นต้น

“บ่อดิน” หมายความว่า แอ่ง บ่อ สระ หรือช่องว่างใต้พื้นดิน ที่เกิดจากการขุดดิน

ตามความหมายของคำว่า “บ่อดิน” จะต้องเป็นบ่อดินที่เกิดจากการกระทำขึ้นโดยเจตนาหรือจงใจตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 เท่านั้น หากเกิดเป็นบ่อจากธรรมชาติ เช่น ดาวตกหรืออุกกาบาตรตก หรือเกิดจากการไม่ตั้งใจกระทำให้เกิดขึ้น เช่นการเกิดการอุบัติเหตุ ก็ไม่ถือว่าเป็นบ่อดินตามความหมายของพระราชบัญญัตินี้

“ถมดิน” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ต่อดินหรือพื้นดินเพื่อให้ระดับดินสูงขึ้นกว่าเดิม

ตามความหมายของคำว่า “ถมดิน” พระราชบัญญัตินี้ หมายถึงการกระทำต่อผิวดินหรือพื้นดิน เช่นนำหิน ดิน ทราย หรือวัสดุใด ๆ อาจเป็นวัสดุเหลือใช้เช่น ปูน ไม้ เศษขยะขนมาใส่มาเพื่อให้พื้นดินสูงกว่าพื้นที่เดิม

“เนินดิน” หมายความว่า ดินที่สูงขึ้นกว่าระดับพื้นดินโดยการถมดิน

ตามความหมายดังกล่าว มิได้หมายถึงเฉพาะดินเท่านั้น แต่หมายถึง ดิน ตามพระราชบัญญัตินี้ได้แก่ หิน กรวด หรือทราย และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่ถูกขนย้าย หรือขนส่งนำมาถมที่หน้าผิวดินทำให้ดินบริเวณนั้นสูงขึ้นกว่าเดิม

“แผนผังบริเวร” หมายความว่า แผนที่แสดงสภาพของที่ดิน ที่ตั้ง และขอบเขต ของที่ดิน ที่จะขุดดินหรือถมดิน รวมทั้งที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ข้างเคียง

ตามความหมายของคำนิยามดังกล่าวนี้ หมายถึง แผนที่แสดงสภาพที่ดิน ที่ตั้ง และขอบเขตที่จะทำการขุดหรือถมดิน รวมทั้งที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ ๆ จะดำเนินการขุดดินหรือถมดินเท่านั้น หากเป็นพื้นที่ ๆ มิได้มีการดำเนินการขุดดิน หรือถมดิน ก็มีใช้แผนผังบริเวรตามความหมายนี้

“รายการ” หมายความว่า ข้อความชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับชนิดของดิน ความลึก ของบ่อดินที่จะขุดดิน หรือความสูงของเนินดินที่จะถมดิน ความลาดเอียงของบ่อดินหรือเนินดิน ระยะห่างจากขอบบ่อดินหรือเนินดินถึงที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลอื่น วิธีการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้าง และวิธีการในการขุดดินหรือถมดิน

ตามความหมายของคำว่า “รายการ” ดังกล่าว จะต้องเป็นรายการที่แจ้งการดำเนินการขุดดินหรือถมดินตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 หากเป็นรายการเพื่อจะทำการก่อสร้างอย่างอื่นเช่น การขุดเพื่อก่อสร้างบ่อน้ำบาดาลเสียในแบบแปลนการก่อสร้างโรงงาน ก็ไม่ใช่รายการตามความหมายนี้แต่อย่างใด

มาตรการควบคุมกำกับ ดูแล การทำธุรกิจ การขุดดินหรือทำบ่อดิน หรือ ถมดิน

ในการดำเนินการหรือประกอบกิจการ ขุดดิน ทำบ่อดินหรือถมดิน นั้นตามพระราชบัญญัตินี้มีมาตรการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติฯ นี้ โดยมีการกำหนดแบบและวิธีดำเนินการขุดดิน ถมดิน ไว้เพื่อให้ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามเพื่อมิให้เกิดความเสียหาย หรือก่อความเดือดร้อนกับผู้อื่น สำหรับมาตรการในการควบคุมกำกับ ดูแล การประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจดังกล่าวนี้ ได้แยกเป็น 2 ประเภท ด้วยกัน ได้แก่

1. มาตรการควบคุม กำกับดูแล ธุรกิจการขุดดินหรือทำบ่อดิน

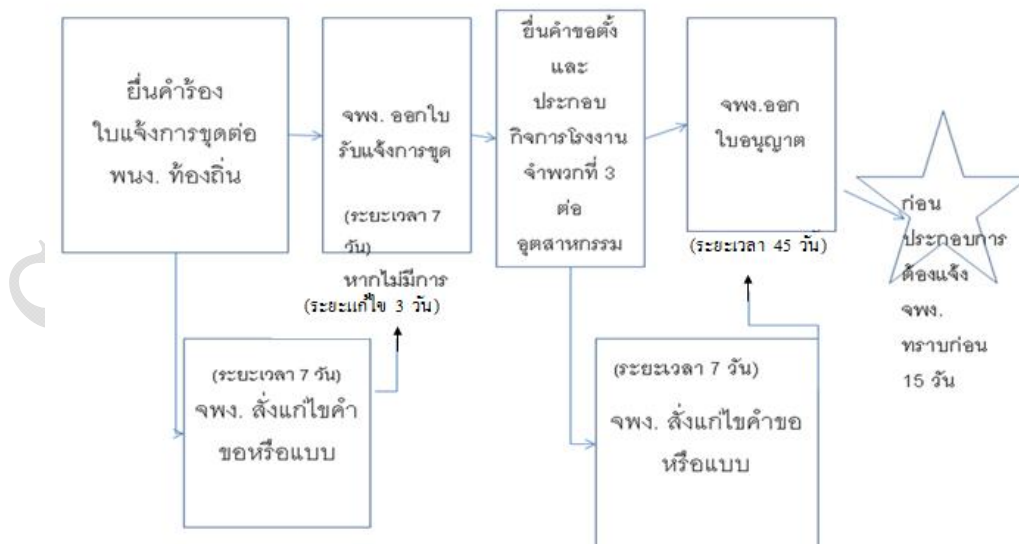
2. มาตรการควบคุม กำกับดูแล ธุรกิจถมดิน

สำหรับธุรกิจทั้งสองประเภทได้เกี่ยวข้องและเกี่ยวพันกัน กล่าวคือธุรกิจขุดดินหรือทำบ่อดินนั้นเป็นขั้นตอนหนึ่งของการจัดหาสถานที่และผลิตรัสตุซึ่งได้แก่หน้าดินชนิดต่าง ๆ และขนย้ายหรือขนส่ง ถ้าเลี้ยงหน้าดินที่ขุดได้ตามชนิดและประเภทที่ต้องการนำไปขายยังสถานที่ซึ่งจะทำการถมดินหรือกองไว้เพื่อรอการขาย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สอง ซึ่งทั้งสองขั้นตอนดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีบทบัญญัติหรือมาตรการทางกฎหมาย ที่บังคับใช้เริ่มควบคุม กำกับดูแล ตั้งแต่การแจ้งดำเนินการขุดดิน ถมดิน การออกไปรับแจ้งการขุดดินหรือถมดิน การกำกับดูแลระหว่างผู้ประกอบการ เช่นการกำหนดพื้นที่หรือจำกัดพื้นที่ดำเนินการ ลักษณะและวิธีการดำเนินการไว้ ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติเนื้อหาสาระสำคัญ ขั้นตอนหรือกระบวนการ ดำเนินการแจ้งการขุด

ดิน ขั้นตอนระหว่างดำเนินการขุดดิน หน้าที่ของผู้แจ้งการขุดดินระหว่างดำเนินการขุดดินต่าง ๆ ไว้ ในหมวดที่ 2 ของพระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่ มาตรา 17-25 การบังคับใช้จะเริ่มก็ต่อเมื่อผู้ประกอบการ ได้ดำเนินการเข้าสู่เงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้ กล่าวคือเมื่อผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ที่ดินหรือผู้ครอบครองได้กระทำการขุดดินหรือถมดิน ได้ประกอบการที่เข้าด้วยหลักเกณฑ์ที่ก่อให้เกิด ผลกระทบกับผู้อื่นหรือเกินหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นหน้าที่ผู้ประกอบการหรือเจ้าของ ที่ดิน จะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานของรัฐ เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบแล้ว จะได้เริ่มเข้าไปควบคุม กำกับ ดูแล การดำเนินการขุดดินหรือถมดิน ของผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้มีสิทธิในการครอบ ครองที่ดินนั้น ๆ ตามลำดับขั้นตอนต่อไป

มาตรการควบคุม กำกับ ดูแลการประกอบธุรกิจ การขุดดินหรือทำบ่อดิน

ขั้นตอนการควบคุม กำกับ ดูแล กระบวนการ การประกอบธุรกิจ ขุดดินหรือทำบ่อดิน ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้บัญญัติเนื้อหาสาระกฎหมายและขั้นตอน หรือกระบวนการดำเนินการแจ้ง การขุดดิน ขั้นตอนระหว่างดำเนินการขุดดิน หน้าที่ของผู้แจ้งการขุดดินระหว่างดำเนินการขุดดินต่าง ๆ ไว้ในหมวดที่ 2 ของพระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่ มาตรา 17-25 ซึ่งแยกรายละเอียดตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนกระบวนการแจ้งและออกใบรับแจ้งการประกอบธุรกิจการขุดดิน

หรือทำบ่อดินตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543

(องค์การบริหารส่วนตำบลหัวถนน, 2546ก, หน้า 1)

ขั้นตอนที่ 1 การแจ้งขุดดิน หรือทำบ่อดิน

ในการขุดดินหรือทำบ่อดิน ที่จะต้องด้วยการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติมาตรา 17 นี้ ต้องมีลักษณะหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขดังนี้

1. ผู้ขุดดิน จะต้องกระทำการขุดดินลึกจากพื้นที่ดินเดิม เกินกว่า 3 เมตร

ตามหลักเกณฑ์ข้อที่ 1 การดำเนินการขุดดินดังกล่าวจะสังเกตเห็นได้ว่ากฎหมายบัญญัติให้การดำเนินการขุดดินดังกล่าวจะต้องมีความลึกในระดับพื้นที่เดิมเกินกว่า 3 เมตรเท่านั้น ฉะนั้นหากพื้นดินเดิมเป็นพื้นที่มีระดับความลึกแตกต่างระดับจากพื้นที่ดินติดกันเป็นจำนวนมาก หากผู้ดำเนินการขุดดินในพื้นที่ดินของตนเองหรือของผู้อื่นซึ่งตนเองมีอำนาจดำเนินการหากกระทำการขุดดินด้วยความลึกไปเพียง 2 เมตร แต่ทำให้ความต่างระดับเพิ่มขึ้นถึง 10 เมตร ก็ยังไม่ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์บังคับตามพระราชบัญญัตินี้

2. หรือ มีความกว้างปากบ่อดินเกินกว่า 10,000 ตารางเมตร

ตามหลักเกณฑ์ข้อที่ 2 เป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับในพื้นที่และท้องที่ทั่วไป กล่าวคือหากมีการขุดดินปากบ่อดินมีความกว้างเกินกว่า 10,000 ตารางเมตรเท่านั้น ซึ่งจะอยู่ในหลักเกณฑ์ข้อนี้ ฉะนั้นหากผู้ใดกระทำการขุดดิน ซึ่งมีลักษณะปากบ่อดินกว้างน้อยกว่า 10,000 ตารางเมตร เช่น ขุดดินปากบ่อกว้างเพียง 8,000 ตารางเมตร ก็ไม่ต้องบังคับตามหลักเกณฑ์ข้อนี้

3. หรือ ความลึกหรือพื้นที่ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นประกาศกำหนด

ตามหลักเกณฑ์ข้อที่ 3 เป็นกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่น ที่ทำการขุดดิน ณ ที่นั้นได้ประกาศไว้เป็นอย่างอื่น เช่น เจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่ละท้องที่ได้มีประกาศกำหนด ว่าหากมีการขุดดินในพื้นที่นั้น ๆ มีความลึกจากระดับพื้นดินเดิมเท่าใด หรือมีการกำหนดความกว้างของปากบ่อเท่าใด ก็ต้องบังคับให้เป็นไปตามข้อบัญญัติของท้องถิ่นนั้น ๆ แต่ทั้งนี้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะกำหนดความกว้างปากบ่อต้องไม่เกิน 10,000 ตารางเมตร หากกำหนดความกว้างปากบ่อเกินก็จะเข้าหลักเกณฑ์ ข้อ 2 ดังกล่าวข้างต้น

เมื่อจะมีการดำเนินการ ขุดดิน ที่ต้องมีลักษณะ หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งอยู่ในบังคับตามมาตรา 17 วรรคแรก ดังกล่าวต้องแจ้งการขุดดินต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ณ พื้นที่ ๆ ที่ดินซึ่งจะดำเนินการขุดดินตั้งอยู่ โดยยื่นแบบตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด

สำหรับการยื่นเอกสารแจ้งข้อมูลการขุดดิน มีดังต่อไปนี้

1. แผนผังบริเวณที่ประสงค์จะทำการขุดดิน
2. แผนผังแสดงเขตที่ดินและที่ดินบริเวณข้างเคียง
3. รายการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6

4. วิธีการขุดดินและการขนดิน
5. ระยะเวลาทำการขุดดิน
6. ชื่อผู้ควบคุมงานซึ่งจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
7. ที่ตั้งสำนักงานของผู้แจ้ง
8. ภาระผูกพันต่างๆที่บุคคลอื่นมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับที่ดินที่จะทำการขุดดิน
9. เอกสารและรายละเอียดอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแบบรายการต่าง ๆ ที่ยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 4 ต้องเป็นตามแบบฟอร์มที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด ซึ่งส่วนราชการท้องถิ่นบางส่วนราชการก็ไม่ได้มีการกำหนดแบบฟอร์มเอาไว้ แต่ในบางหน่วยงานการท้องถิ่น เช่น กรุงเทพมหานคร ก็ได้กำหนดแบบฟอร์มเป็นประกาศไว้ โดยเฉพาะตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดแบบและหนังสือเกี่ยวกับการแจ้งการขุดดินหรือถมดิน เป็นต้น

สำหรับแบบฟอร์มต่าง ๆ ขอบได้จากฝ่ายโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในสำนักงานหรือที่ทำการของส่วนราชการท้องถิ่นนั้น ๆ

การยื่นเอกสารดังกล่าวผู้แจ้งการขุดดินจะต้องส่งเอกสารการแจ้งขุดดิน หรือแบบการแจ้งการขุดดินต่อนายช่างโยธา ซึ่งประกอบด้วยเอกสารดังต่อไปนี้

1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน	จำนวน	1	ฉบับ
2. สำเนาทะเบียนบ้าน	จำนวน	1	ฉบับ
3. แบบแปลน	จำนวน	3	ชุด
4. รายการประกอบแบบแปลน	จำนวน	1	ชุด
5. รายการคำนวณ	จำนวน	1	ชุด

(วิศวกรโยธาไม่ต่ำกว่าระดับสามัญ)

6. หลักฐานที่ดินที่จะถมดิน
7. ชื่อผู้ควบคุมงานขุดดิน
8. ระยะเวลาทำการขุดดิน ภาระผูกพันต่าง ๆ ที่บุคคลอื่นมีส่วนได้เสียกับที่ดินที่จะทำการขุดดิน

หลังจากได้ยื่นแบบดังกล่าวแล้วเป็นที่เรียบร้อย ตามมาตรา 17 วรรคแรกแล้ว และผู้แจ้งได้ดำเนินการตามที่ระบุไว้ใน ซึ่งหมายถึงได้ยื่นแสดงแบบข้อมูลต่าง ๆ ตามที่กำหนด และเมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้รับแจ้งการแจ้งการขุดดินดังกล่าวแล้วในขั้น ตอนต่อไปก็จะเป็นขั้นตอนการพิจารณาแบบอนุญาตของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ฉะนั้นก่อนที่ผู้แจ้งจะได้ไปรับแจ้งการขุดดินจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น จะดำเนินการขุดดินก่อนไม่ได้

เวลาที่ยื่นเอกสารการแจ้งการขุดดิน ตามมาตรา 17 วรรคแรกนั้น ผู้แจ้งต้องแจ้งการขุดดินต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่กฎหมายมิได้บัญญัติเกี่ยวกับวัน เวลาที่แจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ต้องยื่นในเวลาราชการ การนับเวลาราชการจะนับตั้งแต่วันที่ 08.30 น. ถึงเวลา 16.30 น. ส่วนวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ หากผู้แจ้งการขุดดินประสงค์จะไปยื่นแจ้งการขุดนอกเวลาราชการซึ่งเป็นวันหยุด ก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ซึ่งก็สามารถทำได้ เว้นแต่จะมีข้อกำหนดหรือข้อบัญญัติในท้องถิ่นจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ในที่นี้ผู้ศึกษาเห็นว่าเมื่อมีการให้นับเวลาที่ยื่น ตามระเบียบงานธุรการสารบรรณ การที่หน่วยงานราชการรับหนังสือ ก็จะมีการประทับเลขรับหนังสือและสมุดคุมการรับหนังสือลงเวลาที่ยื่น จึงเห็นว่าควรจะนับตั้งแต่วันที่ เวลาที่เจ้าหน้าที่ได้รับหนังสือการแจ้งการขุดจากผู้แจ้งนั้น แม้ผู้แจ้งการขุดจะไม่ได้ยื่นเอกสารขอแจ้งการขุดต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยตรงก็ตามก็ถือว่ายื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว ซึ่งหากเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้รับคำร้องแจ้งการขุดดินจากเจ้าหน้าที่ธุรการล่าช้าก็ถือว่าเป็นความบกพร่องของการบริหารระบบราชการภายในหน่วยงานเอง จึงทำให้ทั้งเจ้าหน้าที่ธุรการและเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดจากการล่าช้านั้นอยู่แล้ว

ขั้นตอนที่ 2 การพิจารณาการขุดดิน ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ระยะเวลาการพิจารณาของเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้น หลังจากที่ผู้แจ้งการขุดดินได้ยื่นแบบและเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นเพื่อแจ้งการขุดดิน ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว ตามมาตรา 17 วรรคแรกแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะต้องพิจารณาแบบคำร้องให้แล้วเสร็จเพื่อออกใบอนุญาตให้ผู้แจ้งการขุดดิน

ตามมาตรา 17 วรรคสอง ได้บัญญัติไว้มีสาระสำคัญว่า ถ้าผู้แจ้งได้ยื่นเอกสารดำเนินการตามที่กล่าวข้างต้นโดยถูกต้องแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบรับแจ้งตามแบบที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดเพื่อเป็นหลักฐานการแจ้งให้แก่ผู้นั้นภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้ผู้แจ้งเริ่มต้นทำการขุดดินตามที่ได้แจ้งไว้ได้ ตั้งแต่วันที่ได้รับใบรับแจ้ง

ระยะเวลาแก้ไขข้อบกพร่องแบบแจ้งการขุดดิน หากการแจ้งการขุดดินเป็นไปโดยไม่ถูกต้องตามมาตรา 17 วรรค 3 ได้กำหนดให้ผู้แจ้งที่ได้ยื่นเอกสารต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อจะดำเนินการขุดดิน แล้วปรากฏว่ารายการที่แจ้งเช่นแบบแปลนยังมีข้อผิดพลาด เกี่ยวกับแบบ วิธีการ หรือเอกสารไม่ครบถ้วนฯ ก็เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะต้องแจ้งให้ผู้แจ้งการขุดดินทราบ และให้ผู้แจ้งการขุดดินทำการแก้ไขข้อผิดพลาด หรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ถูกต้อง ภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีการแจ้งการแก้ไขดังกล่าว

และตามมาตรา 17 วรรค 3 ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้แจ้งการขุดดินจะต้องแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่อง ซึ่งยังกระทำไม่ถูกต้องตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้แจ้งเหตุผลให้ทราบแล้ว

นั้นให้เสร็จภายในกำหนด 7 วัน หากผู้แจ้งการขูดดินไม่ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ผู้แจ้งได้รับแจ้งให้แก้ไขจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งให้การแจ้งตามวรรคหนึ่งเป็นอันสิ้นผลซึ่งทำกับไม่มีการแจ้งการขูดดิน

ระยะเวลาพิจารณาหลังจากแก้ไขข้อบกพร่องการแจ้งการขูดดิน ตามมาตรา 17 วรรค 4 ถ้าผู้แจ้งได้แก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามวรรค 3 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบรับแจ้งให้แก้ไขผู้แจ้งภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งที่ถูกต้อง

ค่าธรรมเนียม ตามมาตรา 17 วรรคท้าย ผู้ได้รับใบรับแจ้งต้องเสียค่า ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการขูดดินและถมดิน พ.ศ. 2546 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

อัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

ข้อ 1 (1) ใบรับแจ้งการขูดดินหรือถมดิน	ฉบับละ	500 บาท
(2) ค่าคัดสำเนาหรือถ่ายเอกสาร	ฉบับละ	5 บาท

ข้อ 2 ให้กำหนดค่าใช้จ่ายดังนี้

(1) ค่าพาหนะเดินทางไปตรวจสอบสถานที่ขูดดินหรือถมดินให้จ่ายเท่าที่จำเป็นและใช้จ่ายไปจริง

(2) ค่าเบี้ยเลี้ยงในการเดินทางไปตรวจสอบ สถานที่ขูดดินหรือถมดิน ให้จ่ายเท่าที่จำเป็นตามระเบียบของทางราชการแก่ผู้ไปทำงานเท่าอัตราของทางราชการ

สำหรับมาตรา 18 ของพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เก็บได้จากการรับแจ้งการขูดดิน ถมดิน ให้รายได้ตกเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการขูดดินนั้นเช่นขูดดินในเขตพื้นที่ตำบลเกาะจันทร์ รายได้ดังกล่าวก็ทำการจัดเก็บเข้าองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์

ขั้นตอนที่ 3 การควบคุมระหว่างดำเนินการขูดดิน หรือทำธุรกิจบ่อดิน

หลังจากได้รับอนุญาตหรือเมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกใบรับแจ้งการขูดดินให้กับผู้แจ้งแล้วผู้แจ้งก็สามารถดำเนินการขูดดินได้ทันทีที่ได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

วิธีการขูดดิน สำหรับวิธีการดำเนินการขูดดินหากเป็นยุคสมัยโบราณที่เครื่องมือเครื่องจักรยังไม่ทันสมัยผู้แจ้งได้ดำเนินการขูดดินโดยใช้แรงงานคนน้อยกว่าเจ็ดคน และใช้อุปกรณ์เครื่องมือในการขุด เช่น จอบ เสียมหรือพลั่วที่ชะดิน แบบในยุคสมัยโบราณซึ่งปัญหาที่จะไม่เกิดขึ้นแต่อย่างใดหากไม่ได้ทำการค้าหรือธุรกิจแข่งกับใคร และไม่ได้มีกำหนดเวลาเสร็จสิ้นเมื่อใดก็สุดแล้วแต่ความพอใจของเจ้าของที่ดินหรือผู้แจ้ง

แต่ปัจจุบันการขุดดินหรือทำบ่อดินได้กระทำเป็นการค้าหรือธุรกิจ ซึ่งต้องแข่งขันกันปริมาณ การขุดดินและเวลา ซึ่งหากกระทำเช่นนั้นคงไม่ทันต่อคู่แข่งในทางการค้าที่ทำธุรกิจประเภทเดียวกัน ซึ่งปัจจุบันวิวัฒนาการและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การใช้เครื่องมือหรือเครื่องจักรกลซึ่งเป็นเครื่องทุ่นแรงได้ทันสมัยไปมาก ในโลกแห่งการแข่งขันจึงต้องกระทำทุกวิธีเพื่อช่วยลดต้นทุน ระยะเวลาการขุดดินหรือผ่อนแรงในการขุด จึงได้มีการนำรถขุดดิน ขนาดใหญ่ซึ่งเป็นยานพาหนะ ซึ่งมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าแรงม้าขึ้นไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติโรงงาน ได้จัดให้เป็นโรงงานจำพวกที่ 3 ดังกล่าว ผู้ประกอบการที่จะทำการขุดดินหรือทำบ่อดินจึงจำเป็นต้องไปขออนุญาตประกอบกิจการ โรงงานจำพวกที่ 3 ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 ผู้อนุญาต ซึ่งได้แก่ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมอีกครั้ง หลังจากได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานฯ ดังกล่าวแล้ว จึงจะสามารถดำเนินการขุดดินโดยใช้รถขุดซึ่งเป็นเครื่องจักรและจัดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3 ได้จากขั้นตอนดังกล่าว จึงเห็นว่าเป็นการประกอบกิจการอย่างเดียวกันแต่กลับต้องขออนุญาตจากหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐถึง 2 หน่วยงาน ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคและไม่เอื้อต่อการทำธุรกิจดังกล่าวซึ่งจะกล่าวในบทที่ 4 ต่อไป เมื่อได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตให้ประกอบกิจการ โรงงานจำพวกที่ 3 ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 แล้ว ผู้แจ้งการขุดดิน ก็จะเริ่มทำการขุดดินโดยใช้รถขุดเป็นเครื่องจักรหรือได้เครื่องมือในการขุดดินหรือทำบ่อดินตามมาตรา 17 ได้ แต่หากเป็นการขุดดินตามมาตรา 5 ของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้แก่การขุดดินโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น ก็ให้ใช้กำหนดมาตรการในการป้องกันอันตรายไว้ ตามกฎหมายฉบับนั้นซึ่งก็หมายความว่าหากการดำเนินการขุดดิน เพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่ใช่การขุดดินหรือถมดินตามพระราชบัญญัตินี้ การขุดดินหรือถมดินดังกล่าวก็ต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายอื่น โดยมีต้องอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 นี้ เช่น

ทำการขุดดินเพื่อก่อสร้างตึกหรืออาคารและผู้ก่อสร้างจะต้องทำการขุดดินเพื่อเทพื้นทำฐานของตัวอาคารนั้น ๆ ในการขุดดินดังกล่าวก็ต้องอยู่ในบังคับ ตามพระราชบัญญัติการควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

หรือการขุดดิน ถมดินเพื่อก่อสร้างตัวอาคาร โรงงาน ผู้ก่อสร้างจะต้องทำการขุดดินเพื่อเทพื้นทำฐานของตัวอาคาร โรงงาน หรือถมดินเพื่อปรับที่ตั้งของเครื่องจักรอุตสาหกรรม ในการขุดดินดังกล่าวก็ต้องอยู่ในบังคับ ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535

หลังจากเริ่มประกอบกิจการทำให้เกิดหน้าที่ความรับผิดชอบของ ผู้แจ้งการขุดดินที่จะต้อง มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก่

หน้าที่ผู้แจ้ง ดำเนินการขุดดิน

1. ต้องแสดงเอกสารใบผู้รับแจ้ง ระหว่างการขุดดิน

ตามมาตรา 19 ผู้ขุดดินหรือทำบ่อดิน ต้องเก็บใบรับแจ้งแผนผังบริเวณและรายการไว้ที่สถานที่ขุดดินหนึ่งชุด และพร้อมที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจดูได้ ถ้าใบรับแจ้งชำรุด สูญหาย หรือถูกทำลายในสาระสำคัญให้ผู้ขุดดินตามมาตรา 17 ขอรับใบแทนใบรับแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบถึงการชำรุดสูญหายหรือถูกทำลายดังกล่าว

2. ต้องทำการขุดดินให้ถูกต้องที่ได้แจ้งไว้ต่อเจ้าพนักงาน

การขุดดินตามมาตรา 20 ผู้ขุดดินต้องทำการขุดดินให้ถูกต้องตามกฎหมายที่ออกตามมาตรา 6 ซึ่งได้กำหนดเรื่องความปลอดภัยไว้ เพื่อจะได้ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อยู่ข้างเคียง หรือที่ดินติดกันหรือกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือไม่ขุดดินในพื้นที่ห้ามขุด หรือกระทำการขุดดินต้องไม่ฝ่าฝืนข้อบัญญัติของเจ้าพนักงานท้องถิ่น เช่น

ตามข้อบัญญัติตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลหัวถนน เรื่องการควบคุมการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2549 ข้อ 6 ได้กำหนดให้ระยะห่างจากขอบบนของลาดบ่อดินถึงเขตที่ดิน หรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลอื่น ให้เป็นไปตามรายการคำนวณทางวิศวกรรมโดยให้มีระยะไม่น้อยกว่าความลึกของบ่อดินที่จะขุด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบเมตร ก็ต้องให้เป็นไปตามข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

3. ต้องคอยควบคุมลูกจ้างหรือตัวแทนให้ปฏิบัติตามตามกฎกระทรวง

หน้าที่ของผู้ขุดดิน ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหน้าที่ไว้ตามมาตรา 21 อีกว่าให้ผู้ขุดดินต้องมีหน้าที่คอยควบคุมลูกจ้างหรือตัวแทนให้ปฏิบัติตามตามกฎกระทรวงที่กำหนดเรื่องความปลอดภัยฯ ดังกล่าวข้างต้นไว้ และต้องรับผิดชอบในกรณีที่ถูกจ้างหรือตัวแทนซึ่งได้กระทำในทางการที่จ้างหรือตามที่ได้รับมอบหมายไว้ กล่าวคือหากผู้ขุดดินได้สั่งการให้ลูกจ้างหรือตัวแทน ได้ดำเนินการขุดดิน แล้วเกิดความเสียหายแก่ที่ดินใกล้เคียงหรือติดกัน เช่นทำให้ที่ดินใกล้เคียงเกิดการพังทลาย เสียหาย ผู้ขุดดินก็ต้องรับผิดชอบการกระทำของลูกจ้างหรือตัวแทน เสมือนตนเองได้ก่อให้เกิดขึ้น เว้นแต่การกระทำนั้นเกิดจากการที่ถูกจ้างหรือตัวแทนได้กระทำไปเองซึ่งไม่เกี่ยวกับการที่สั่ง เช่นระหว่างที่ว่างงานได้นำรถขุดดิน ไปขุดต้นไม้ของที่ดินข้างเคียงออกเพื่อจะใช้เป็นพื้นที่หรือไม่สะดวกในการเล่นกีฬา ผู้ขุดดินหรือเจ้าของที่ดินก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำดังกล่าวที่ก่อให้เกิดขึ้น

4. ต้องรับผิดชอบความเสียหาย ระหว่างการขุดดิน

ตามมาตรา 22 ยังได้บัญญัติไว้มีสาระสำคัญว่าถึงแม้ว่าผู้ขุดดินจะได้รับใบรับแจ้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 17 ก็ไม่เป็นเหตุคุ้มครองการขุดดินที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน

ถิ่นของบุคคล หรือต่อสภาพแวดล้อมผู้ขุดดิน ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของที่ดิน ผู้ครอบครองที่ดิน ลูกจ้างหรือตัวแทนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น เว้นแต่จะมีเหตุที่ไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

ในการขุดดินระหว่างที่ทำการขุดนั้น พระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 24 การขุดดินที่มีความลึกจากระดับพื้นดินไม่เกิน 3 เมตร ผู้ขุดดินเมื่อจะขุดดินใกล้แนวเขตที่ดินของผู้อื่นในระยะน้อยกว่า 2 เท่าของความลึกของบ่อดินที่จะขุดดิน ต้องจัดการป้องกันการพังทลายของดินตามวิธีที่ควรกระทำ ในการจัดการป้องกันการพังทลายในบางท้องถิ่น เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจสั่งให้ทำคันดินเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ซึ่งจะสั่งหรือกำหนดขณะและผู้ขุดขึ้นหลักฐานแจ้งการขุด หรือในบางท้องถิ่นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจจะไม่ได้สั่งการไว้แต่เมื่อเกิดปัญหาขึ้น และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รายงานให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบเหตุ เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็จะสั่งให้ผู้ขุดดิน ดำเนินการจัดให้มีการป้องกันการพังทลายที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อที่ดินใกล้เคียงได้ตาม มาตรา 29 วรรค 2

5. ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ เมื่อขุดดินถ้าพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์

ตามมาตรา 25 ของพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติหน้าที่ของผู้ขุดอีกว่า หากการขุดดินถ้าพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์ หรือแร่ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหรือทางการศึกษาในด้านธรณีวิทยา ให้ผู้ขุดดินตามมาตรา 17 หรือขุดบ่อน้ำตามมาตรา 23 หรือมาตรา 24 หยุดการขุดดินในบริเวณนั้นไว้ก่อนแล้วรายงานให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบภายใน 7 วันนับแต่วันที่พบ และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแจ้งให้กรมศิลปากรหรือกรมทรัพยากรธรณีแล้วแต่กรณีทราบโดยด่วนในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้ขุดดินปฏิบัติตามการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ตามมาตราดังกล่าวเกี่ยวกับเวลาที่ผู้ขุดดินจะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบภายใน 7 วัน นั้นผู้ศึกษาไม่เห็นด้วยเนื่องจากกำหนดการแจ้งมีระยะเวลาเนิ่นนานเกินไป อาจทำให้เป็นผลเสียหายต่อสิ่งของมีค่าทาง โบราณคดีฯ หรือแร่ธรรมชาติที่พบ หากผู้ขุดมีความรู้น้อยก็ไม่อาจจะรู้จักวิธีการเก็บรักษาร่องรอย หรือวัตถุที่พบซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายต่อวัตถุมีคุณค่าฯ หรืออาจเสียหายจากธรรมชาติเช่นมีฝนตกลงมาทำให้ร่องรอยที่พบสูญหายหรือถูกทำลายไป ซึ่งควรจะแก้ไขระยะเวลาแจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นดังกล่าว ส่วนระยะเวลาที่ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแจ้งให้กรมศิลปากรหรือกรมทรัพยากรธรณีทราบโดยด่วนนั้นเห็นว่ายังไม่เหมาะสมเช่นกัน ซึ่งยังถือว่าไม่มีกรอบเวลาที่ชัดเจนให้กับเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งควรรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดินควรจะแจ้งในทันทีที่ทราบ

ข้อยกเว้น เกี่ยวกับลักษณะการขุดดิน ที่เข้าข้อยกเว้นไม่ต้องบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ได้แก่การขุดบ่อน้ำใช้ ตามมาตรา 23 ใช้ซึ่งมีพื้นที่ขุดดินปากบ่อไม่เกิน 4 ตารางเมตร ผู้ขุดบ่อน้ำใช้ดังกล่าวไม่ต้องแจ้งการขุดต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้แต่อย่างใด

การขุดบ่อน้ำในลักษณะดังกล่าวแม้ว่าจะไม่ต้องบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ก็ต้องบังคับใช้ตามกฎหมายหรือหลักเกณฑ์อื่นเช่น ได้การขุดบ่อน้ำใช้หรือบ่อบาดาลในเขต กรุงเทพมหานคร ก็เป็นสิ่งที่ต้องห้ามดำเนินการ แต่หากเป็นการดำเนินการในต่างจังหวัดก็ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง

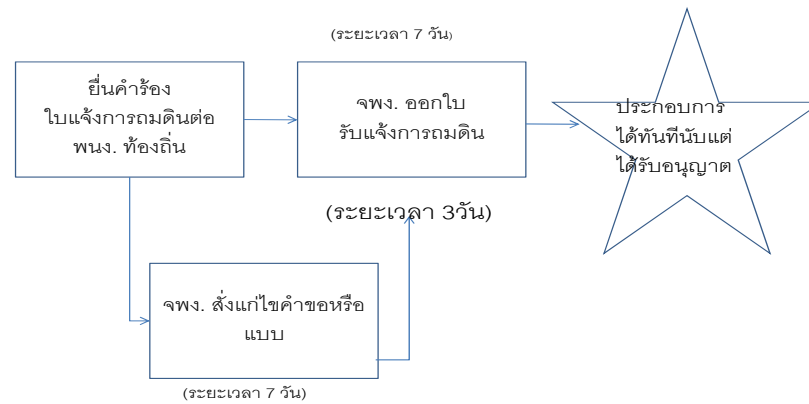
ขั้นตอนที่ 4 การควบคุมหลังจากดำเนินการขุดดินแล้ว

ภายหลังการขุดดินแล้วเสร็จ ผู้ขุดดิน เจ้าของที่ดิน หรือผู้ครอบครองที่ดิน แล้วแต่กรณี ต้องตรวจสอบเสถียรภาพของเนินดินให้มีความมั่นคงปลอดภัยอยู่เสมอ ซึ่งได้กำหนดไว้ตามกฎกระทรวง เรื่องกำหนด มาตรการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้างในการขุดดินหรือถมดิน พ.ศ.2548 ข้อ 18

มาตรการควบคุม กำกับดูแล การประกอบธุรกิจการถมดิน

สาระสำคัญของขั้นตอนการทำธุรกิจถมดิน ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ได้ มีมาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้ บัญญัติไว้ในหมวดที่ 3 มาตรา 26-28 เพื่อให้ผู้ดำเนินการถมดินปฏิบัติตาม โดยการควบคุม กำกับ ดูแลการประกอบธุรกิจดังกล่าวก็เช่นเดียวกันกับการขุดดิน แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้เข้มงวดกับการประกอบการดังกล่าวเนื่องจากส่วนใหญ่การถมดิน จะกระทำในลักษณะที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการอย่างอื่นหรือถมดินตามบทบัญญัติของกฎหมายอื่น ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งกระทำโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่นที่ได้กำหนดมาตรการในการป้องกันอันตรายไว้ ตามกฎหมายนั้นแล้ว” ซึ่งก็หมายความว่าหากการดำเนินการถมดินเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่มีใช้การถมดินที่ต้องบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ การถมดินดังกล่าวก็ต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายอื่น โดยมีต้องอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ส่วนการดำเนินการถมดินที่อยู่ในบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ก็การควบคุม กำกับดูแล เช่นเดียวกันกับการขุดดิน กล่าวคือตามมาตรา 26 วรรค 4 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 17 วรรค 3, 4, 5 มาใช้กับการถมดินเช่นเดียวกันกับการขุดดิน ซึ่งมีขั้นตอนรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การแจ้ง การถมดิน

ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการทำธุรกิจการถมดินตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 (องค์การบริหารส่วนตำบลหัวถนน, 2546ข, หน้า 1)

ตามพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการถมดินไว้ในมาตรา 26 มีด้วยกันทั้งหมด 4 วรรค โดยเนื้อหาสาระสำคัญของมาตรา 26 วรรคแรก ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการถมดิน ซึ่งจะต้องมีการแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ผู้ที่จะดำเนินการถมดินโดยมีความสูงของเนินดินเกินกว่าระดับที่ดินข้างของที่อยู่ข้างเคียง และมีพื้นที่ของเนินดินเกิน 2,000 ตารางเมตร

จากหลักเกณฑ์ตามข้อ 1 ดังกล่าวกฎหมายได้บัญญัติให้การดำเนินการถมดินซึ่งมีพื้นที่เกินกว่า 2,000 ตารางเมตรเท่านั้นที่จะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น หากการถมดินดังกล่าวไม่ถึง 2,000 ตารางเมตรหรือต่ำกว่า 2,000 ตารางเมตร เช่นทำการถมที่ดินพื้นที่เพียง 2,000 ตารางเมตรหรือถมพื้นที่ต่ำกว่านั้นเช่นถมดินพื้นที่ 1,999 ตารางเมตรพอดี ผู้ดำเนินการถมดินก็ไม่ต้องขอแจ้งการถมดินต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

2. ถ้าการถมดินพื้นที่ถมไม่เกินกว่า 2,000 ตารางเมตรหรือถมดินที่มีพื้นที่ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นประกาศกำหนด

จากหลักเกณฑ์ตามข้อที่ 2 ดังกล่าวกฎหมายได้บัญญัติให้การดำเนินการถมดิน แม้ว่าจะไม่เกินกว่า 2,000 ตารางเมตรแต่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นไว้โดยเฉพาะ เนื่องจากความจำเป็นของแต่ละพื้นที่ เช่นในเขตพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชนหนาแน่นหรือเป็นเขตมีการวางผังเมืองไว้แล้วพื้นที่อาศัยจะมีความสูงอยู่ระดับใด และพื้นที่สาธารณะประโยชน์ หรือทาง

สาธารณชนจะมีความสูงเท่าใดเจ้าพนักงานท้องถิ่นก็จะประกาศกำหนด เมื่อผู้ใดประสงค์จะดำเนินการถมดินหากการดำเนินการดังกล่าวพื้นที่เกินกว่า 1,000 ตารางเมตรต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ผู้ที่ดำเนินการถมดินก็ต้องแจ้งการถมดินนั้นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นในเขตพื้นที่ดำเนินการนั้น

ส่วนมาตรา 26 วรรคสอง ของพระราชบัญญัตินี้ได้จำกัดอำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้ต้องประกาศกำหนดพื้นที่การถมดินจะต้องไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร กล่าวคือเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะกำหนดให้น้อยกว่าเท่าใดก็ได้ แต่จะกำหนดการถมดินมีพื้นที่เกินกว่า 2,000 ตารางเมตร เช่นประกาศไว้ในพื้นที่รับผิดชอบหากดำเนินการถมดินตั้งแต่ 3,000 ตารางเมตร ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้น ก็ถือว่ากระทำไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการออกข้อบัญญัติหรือประกาศที่ขัดกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์หรือบทหลัก ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกประกาศหรือออกข้อบัญญัติให้ขัดกับพระราชบัญญัตินี้มิได้

สำหรับการดำเนินการถมดินตามมาตรา 26 วรรคสาม หากผู้ใดได้ดำเนินการถมดินที่มีพื้นที่เกินกว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดได้กำหนดแม้พื้นที่ถมจะไม่ถึง 2,000 ตารางเมตร ผู้ดำเนินการถมดินดังกล่าวก็มีหน้าที่ไปแจ้งการถม ตามแบบต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้น โดยนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขุดดินตามมาตรา 17 วรรค 3, 4, 5 มาใช้โดยอนุโลม ซึ่งมีข้อกำหนดเดียวกัน

ซึ่งข้อมูลเอกสารที่ ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ณ พื้นที่ที่ดินซึ่งจะดำเนินการถมดินตั้งอยู่ และยื่นแบบตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยยื่นเอกสารแจ้งขอ มุลดัง ต่อไปนี้

1. แผนผังบริเวณที่ประสงค์จะทำการถมดิน
2. แผนผังแสดงเขตที่ดินและที่ดินบริเวณข้างเคียง
3. รายการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6
4. วิธีการถมดินและการขนดิน
5. ระยะเวลาทำการถมดิน
6. ชื่อผู้ควบคุมงานซึ่งจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
7. ที่ตั้งสำนักงานของผู้แจ้ง
8. ภาวะผูกพันต่าง ๆ ที่บุคคลอื่นมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับที่ดินที่จะทำการถมดิน
9. เอกสารและรายละเอียดอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เช่น

9.1 แบบแปลน ได้แก่ แบบแสดงรายละเอียดในการขุดดินหรือถมดิน

9.2 รายการประกอบแบบแปลน ได้แก่ ข้อความชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับชนิดของดิน ความลึกและขนาดของบ่อดินที่จะขุดดิน ความสูงและพื้นที่ของเนินดินที่จะถมดิน ความลาดเอียงของบ่อดินหรือเนินดิน ระยะห่างจากของบ่อดินหรือเนินดินถึงเขตที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคล

อื่นวิธีการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้าง และวิธีการในการขุดดินหรือถมดินตลอดจนสภาพพื้นที่และบริเวณข้างเคียงระดับดินเดิม คุณสมบัติของดินที่จะขุดหรือจะถม พร้อมทั้งวิธีปฏิบัติหรือวิธีการสำหรับขุดดินหรือถมดินเพื่อให้เป็นไปตามแบบแปลน

9.3 รายการคำนวณ ได้แก่ รายการแสดงวิธีการคำนวณหาค่าเสถียรภาพความลาดเอียงที่ปลอดภัยในการขุดดินหรือถมดิน หรือรายการแสดงวิธีการคำนวณความปลอดภัยของกำแพงกันดินหรือรายการวิธีการคำนวณวิธีการป้องกันการพังทลายของดินด้วยวิธีอื่น เป็นต้น

สำหรับแบบรายการที่ยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งเป็นตามแบบฟอร์มที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด ซึ่งส่วนราชการท้องถิ่นบางส่วนราชการก็ไม่ได้มีการกำหนดแบบฟอร์มเอาไว้ แต่ในบางหน่วยงานท้องถิ่นเช่น กรุงเทพมหานคร ก็ได้กำหนดแบบฟอร์มเป็นประกาศไว้โดยเฉพาะตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดแบบและหนังสือเกี่ยวกับการแจ้งการขุดดินหรือถมดิน เป็นต้น

สำหรับแบบฟอร์มต่าง ๆ ขอได้จากฝ่ายโยธาของส่วนราชการท้องถิ่นนั้น ๆ และยื่นเอกสารดังกล่าว

ผู้แจ้งการขุดดินจะต้องส่งเอกสารการแจ้งขุดดินหรือแบบการแจ้งการขุดดินต่อนายช่างโยธา ซึ่งมีเอกสารดังต่อไปนี้

1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน	จำนวน	1	ฉบับ
2. สำเนาทะเบียนบ้าน	จำนวน	1	ฉบับ
3. แบบแปลน	จำนวน	3	ชุด
4. รายการประกอบแบบแปลน	จำนวน	1	ชุด
5. รายการคำนวณ (วิศวกรโยธาไม่ต่ำกว่าระดับสามัญ)	จำนวน	1	ชุด

6. หลักฐานที่ดินที่จะถมดิน	จำนวน	1	ชุด
----------------------------	-------	---	-----

7. ชื่อผู้ควบคุมงานขุดดิน			
---------------------------	--	--	--

8. ระยะเวลาทำการขุดดิน ภาระผูกพันต่าง ๆ ที่บุคคลอื่นมีส่วนได้เสียกับที่ดินที่จะทำการ			
--	--	--	--

ขุดดิน

ขั้นตอนที่ 2 การพิจารณาการแจ้งการถมดิน ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มีสาระสำคัญเดียวกันกับการแจ้งการขุดดิน ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้นำบทบัญญัติมาตรา 17 วรรค 3, วรรค 4 และวรรค 5 มาบังคับใช้โดยอนุโลม กล่าวคือ

ระยะเวลาการพิจารณา เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้รับแจ้งแล้วก็ให้ออกใบรับแจ้งตามแบบที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด ให้กับผู้แจ้งการถมดินไว้เป็นหลักฐาน ภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง จากนั้นผู้แจ้งก็สามารถดำเนินการถมดินได้ในวันที่รับใบแจ้ง ตามมาตรา 17 วรรค 3

ระยะเวลาแก้ไขเอกสารแจ้งการถมดิน หากมีการแก้ไขเอกสารที่ยื่นการถมดิน มีสาระสำคัญให้ผู้แจ้งดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน 7 วัน ถ้าผู้แจ้งไม่แก้ไขให้ถูกต้องภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ผู้แจ้งได้รับแจ้งให้แก้ไขจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งให้การแจ้งตามวรรคหนึ่งเป็นอันสิ้นผลซึ่งทำกับไม่มีการแจ้งการขุดดิน ตามมาตรา 17 วรรค 3

ระยะเวลาออกใบรับแจ้งการถมดินหลังจากแก้ไขแล้ว ตามมาตรา 17 วรรค 4 ได้บัญญัติเนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวกับ การรับแจ้งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผลการอนุญาตให้ทำการถมดินดังกล่าวที่ผู้แจ้งการถมดินทราบภายใน 3 วัน นับจากวันที่ผู้แจ้งการถมดินได้แก้ไขข้อผิดพลาด หรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ก็ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งที่ถูกต้อง

ค่าธรรมเนียมการถมดิน สำหรับมาตรา 17 วรรค 5 ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องค่าธรรมเนียมไว้ โดยให้ผู้ได้รับใบรับแจ้งการขุดดินซึ่งในที่นี้ก็หมายถึงการถมดิน จากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ต้องเสียค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งค่าธรรมเนียมการถมดินนั้นเท่ากับค่าธรรมเนียมการขุดดิน ตามรายละเอียดดังกล่าวมาแล้ว

สำหรับค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เก็บได้จากการรับแจ้งการถมดินของผู้ดำเนินการตามมาตรา 18 ของพระราชบัญญัตินี้ ให้รายได้ตกเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการถมดินนั้นเช่นถมดินในเขตพื้นที่ตำบลนาป่า รายได้ดังกล่าวก็ทำการจัดเก็บเข้าองค์กรบริหารส่วนตำบลนาป่า

ขั้นตอนที่ 3 การควบคุมระหว่าง การถมดิน

ระหว่างดำเนินการถมดิน ตามมาตรา 26 ของพระราชบัญญัตินี้ ให้นำบทบัญญัติ ของมาตรา 19 และมาตรา 22 มาบังคับใช้กับเรื่องการถมดิน เช่นเดียวกันกับการขุดดินโดยอนุโลม ซึ่งทำให้ผู้ถมดินต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างการถมดินดังนี้

หน้าที่ผู้ดำเนินการถมดิน

1. ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวง กล่าวคือตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้ผู้ดำเนินการถมดิน ต้องทำการถมดินให้ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งออกตามมาตรา 6 เรื่อง กำหนดมาตรการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้างในการขุดดินหรือถมดิน พ.ศ.2548 ตามข้อ 12-18 เช่น

การถมดินตามมาตรา 26 วรรคสาม จะกระทำได้เฉพาะในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ถ้าจะกระทำในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้นต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

การถมดินที่มีพื้นที่ของเนินดินติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันเกินสองพันตารางเมตร และมีความสูงของเนินดินเกินห้าเมตรนับจากระดับที่ดินต่างเจ้าของที่อยู่ข้างเคียง ต้องมีแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณของผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม สาขาวิศวกรรมโยธา ระดับวุฒิวิศวกร ตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกร

การถมดินที่มีพื้นที่ของเนินดินติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันเกินสองพันตารางเมตร และมีความสูงของเนินดินตั้งแต่สองเมตรนับจากระดับที่ดินของเจ้าของที่อยู่ข้างเคียง ต้องมีผู้ควบคุมงานซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม สาขาวิศวกรรมโยธา ตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกร

การถมดิน ส่วนฐานของเนินดินจะต้องห่างจากแนวเขตที่ดินของบุคคลอื่นหรือที่สาธารณะเป็นระยะไม่น้อยกว่าความสูงของเนินดินที่จะถมดิน เว้นแต่จะได้มีการจัดการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้าง โดยการรับรองจากผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม สาขาวิศวกรรมโยธาตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกร

การถมดินในบริเวณที่ติดกับทางสาธารณะ ผู้ถมดินต้องติดตั้งป้ายสีสะท้อนแสงเตือนอันตรายขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ห้าสิบเซนติเมตร และยาวไม่น้อยกว่าหนึ่งเมตร ทำด้วยวัสดุถาวรไว้บนเนินดินที่ถมด้านที่ติดกับทางสาธารณะ ในตำแหน่งที่เห็นได้ง่ายตลอดระยะเวลาทำการถมดิน

ในระหว่างการถมดิน ผู้ถมดิน เจ้าของที่ดิน หรือผู้ครอบครองที่ดิน แล้วแต่กรณี ต้องตรวจสอบเสถียรภาพของเนินดินให้มีความมั่นคงปลอดภัยอยู่เสมอ

2. ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องเรียบร้อยไม่ก่อความเดือดร้อนให้ผู้ใด กล่าวคือผู้ดำเนินการถมดินตามมาตรา 26 วรรคแรก แม้ว่าเป็นผู้ที่อยู่ในข่ายที่ไม่ต้องแจ้งการถมดินต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเนื่องแจ้งการดำเนินการถมดินไม่ต้องด้วยบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่การถมดินที่มีพื้นที่ไม่เกินสองพันตารางเมตรหรือพื้นที่การถมดินไม่ถึงจำนวนที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นประกาศกำหนดก็ตามกฎหมายก็ได้บัญญัติให้ผู้ถมดินต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ระหว่างที่ดำเนินการถมดินเพื่อมิให้ต้องก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่น เช่น

การดำเนินการถมดินตามมาตรา 26 วรรคแรก ในพื้นที่ซึ่งไม่เกินกว่า 2,000 ตารางเมตรนั้น ผู้ดำเนินการถมดินต้องมีหน้าที่จัดให้มีการระบายน้ำให้เพียงพอ ที่จะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่เจ้าของที่ดินที่อยู่ข้างเคียงหรือบุคคลอื่น

การดำเนินการถมดิน แล้วต้องทำการจัดให้มีการป้องกันความความเดือดร้อนของผู้อื่น เช่น ทำราง หรืออุโมงค์หรือกระทำใด ๆ หรือสิ่งก่อสร้างชนิดใดก็ได้แล้วแต่ที่ไม่ขัดกับบทกฎหมาย แล้วสามารถทำให้การระบายน้ำเป็นไปได้ดีไม่ก่อปัญหาความเดือดร้อนให้ผู้อื่นในภายหลัง

3. ต้องเก็บรักษาเอกสารใบรับแจ้งไว้ระหว่างการถมดิน ตามมาตรา 19 ต้องเก็บใบรับแจ้งแผนผังบริเวณและรายการไว้ที่สถานที่ถมดินหนึ่งชุด และพร้อมที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจดูได้ ถ้าใบรับแจ้งชำรุด สูญหาย หรือถูกทำลาย และในสาระสำคัญให้ผู้ถมดินตามมาตรา 26 ขอรับใบแทนใบรับแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบถึงการชำรุดสูญหายหรือถูกทำลายดังกล่าว

4. ต้องรับผิดชอบความเสียหายระหว่างการถมดิน ตามมาตรา 22 ยังได้บัญญัติไว้มีสาระสำคัญว่าถึงแม้ว่าผู้ขุดดินซึ่งในที่นี้หมายถึงผู้แจ้งการถมดิน ที่ได้รับ ใบรับแจ้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 26 ก็ไม่เป็นเหตุคุ้มครองการถมดินที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของบุคคลหรือต่อสภาพแวดล้อมผู้ถมดินไม่ว่าจะเป็นเจ้าของที่ดิน ผู้ครอบครองที่ดิน ลูกจ้างหรือตัวแทนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น เว้นแต่จะมีเหตุที่ไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

5. ต้องคอยควบคุมให้ลูกจ้าง หรือตัวแทนทำการถมดินให้ถูกต้องตามที่ได้รับแจ้ง ตามมาตรา 27 ได้บัญญัติให้ผู้ดำเนินการถมดินซึ่งต้องดำเนินการตามมาตรา 26 ที่ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้มีหน้าที่คอยควบคุมลูกจ้างหรือตัวแทนให้ปฏิบัติตามตามกฎกระทรวงตามมาตรา 6 ที่กำหนดเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัย

6. ต้องความรับผิดชอบต่อลูกจ้างหรือตัวแทนในงานถมดินเสมือนตนเอง ตามมาตรา 28 ได้บัญญัติไว้ให้เป็นหน้าที่ผู้แจ้งการถมดินต้องคอยควบคุมลูกจ้างหรือตัวแทนที่ดำเนินการถมดิน ตามที่ผู้แจ้งการถมดินสั่ง โดยต้องรับผิดชอบในกรณีที่ลูกจ้างหรือตัวแทนซึ่งได้กระทำในทางการที่จ้าง หรือ ตามที่ได้รับมอบหมายไว้ หากเกิดความเสียหายขึ้นได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้แจ้งการถมดินซึ่งเป็นผู้สั่งหรือดำเนินการให้ลูกจ้างหรือตัวแทน ได้ดำเนินการถมดิน แล้วเกิดความเสียหายแก่ที่ดินใกล้เคียงหรือติดกัน เช่นทำให้ที่ดินใกล้เคียงเกิดการพังทลาย เสียหาย ผู้ขุดดินก็ต้องรับผิดชอบการกระทำของลูกจ้างหรือตัวแทน เสมือนตนเองได้ก่อให้เกิดขึ้น เว้นแต่การกระทำนั้นเกิดจากการที่ลูกจ้างหรือตัวแทนได้กระทำไปเองซึ่งไม่เกี่ยวกับการงานถมดินนั้น ผู้ถมดินหรือเจ้าของที่ดินก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำดังกล่าวที่ก่อขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การควบคุมหลังจากดำเนินการถมดินแล้ว

สำหรับการควบคุมหลังจากที่ผู้ดำเนินการถมดินจนเสร็จสิ้นแล้วก็เป็นหน้าที่ของผู้ดำเนินการถมดินจะต้องจัดการป้องกันความเสียหายหรือผลกระทบที่อาจจะก่อให้เกิดขึ้นจากการถมดิน ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้ และในกฎกระทรวงเพื่อป้องกันความเสียหาย เช่น

ตามมาตรา 26 วรรคแรก ได้บัญญัติให้ผู้ดำเนินการถมดินต้องจัดให้มีการระบายน้ำอย่างเพียงพอที่จะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่เจ้าของที่ดินที่อยู่ข้างเคียง หรือบุคคลอื่น ซึ่งอาจมีผลกระทบจากการดำเนินการถมดินเช่น เมื่อดำเนินการถมดินเสร็จแล้วผู้ถมดินได้สร้างรางระบายน้ำเฉพาะที่ดินข้างเคียง ทำให้น้ำไหลออกจากที่ดินไปไม่ทันถึงท่อระบายน้ำก็ไหลไปท่วมเปียกบ้าน หรือครัวเรือนผู้อื่น ซึ่งอยู่ใกล้กันก็เป็นหน้าที่ของผู้ถมดินจะต้องจัดการป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นให้หมดไปด้วย

ตามข้อกำหนดกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ได้ เรื่องกำหนดมาตรการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้างในการขุดดินหรือถมดิน พ.ศ.2548 ข้อ 18 ภายหลังการถมดินแล้วเสร็จ ผู้ถมดิน เจ้าของที่ดิน หรือผู้ครอบครองที่ดิน แล้วแต่กรณี ต้องตรวจสอบเสถียรภาพของเนินดินให้มีความมั่นคงปลอดภัยอยู่เสมอ

อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ ที่ต้องควบคุมระหว่างดำเนินการ ขุดดิน ถมดิน

นอกจากหน้าที่ของผู้ดำเนินการขุดดิน ถมดินที่กฎหมายได้บัญญัติไว้แล้ว ตามพระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น และพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้นำที่คอยควบคุมระหว่างดำเนินการถมดินเพื่อให้ผู้ดำเนินการถมดินได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง มิให้ก่อความเดือดร้อนให้กับประชาชนจนไม่อาจแก้ไขได้ทันท่วงที เพื่อเป็นการให้เจ้าหน้าที่ได้คอยตรวจตราดูแลการดำเนินการอย่างใกล้ชิดหลังจากที่ได้รับแจ้งการถมดินแล้วดังนี้

1. อำนาจ หน้าที่ออกคำสั่งให้หยุดถมดินเมื่อมีผู้ร้องขอ ในการออกคำสั่งให้ผู้แจ้งหยุดการขุดดินหรือถมดิน มาตรา 29 นั้นเมื่อมีผู้ได้รับความเสียหายหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจได้รับความเสียหายจากการถมดินอันไม่ปฏิบัติตามมาตรา 20 มาตรา 24 หรือมาตรา 27 มีสิทธิร้องขอให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นที่การถมดินสั่งให้หยุดการถมดินนั้น เมื่อได้รับคำร้องขอแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบสถานที่ขุดดินหรือถมดินและรายงานการดำเนินการของผู้ขุดดินหรือผู้ถมดิน ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ไปตรวจ ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นว่าความเสียหายได้เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นจากการขุดดินหรือถมดินนั้นให้มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือสั่งให้ผู้ขุดดิน ผู้ถมดิน หรือเจ้าของที่ดินหยุดการขุดดินหรือถมดินหรือจัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการขุดดินหรือถมดินนั้นได้ตามที่เห็นสมควร เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา นี้ ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายด้วย

2. อำนาจ หน้าที่ออกตรวจสอบสถานดำเนินการขุดดิน ถมดิน ตามมาตรา 30 ที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบสถานที่ที่มีการขุดดินตามมาตรา 17 หรือการถมดินตามมาตรา 26 ว่าได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

หรือไม่ ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการ และให้ผู้ขูดิน ผู้ถมดิน หรือตัวแทนหรือเจ้าของที่ดินอำนวยความสะดวกตามสมควร

3. อำนาจหน้าที่ออกคำสั่งให้หยุดถมดิน เมื่อตรวจพบเอง ตามมาตรา 31 จะมีความแตกต่างกันในเนื้อหาบทมาตรา 29 ซึ่งเป็นกรณีที่มีผู้เสียหายร้องขอให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสั่งให้ผู้ดำเนินการถมดินหยุดดำเนินการ แต่สำหรับมาตรา 31 เป็นเรื่องของกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจพบและเห็นว่าการขูดดินหรือการถมดินได้ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของบุคคลอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้มีคำสั่งให้ผู้ขูดดิน ผู้ถมดิน หรือเจ้าของที่ดินหยุดการขูดดินหรือการถมดิน หรือจัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการขูดดินหรือการถมดินนั้น แล้วแต่กรณี และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือตามที่เห็นว่าจำเป็น เพื่อป้องกันหรือระงับความเสียหายนั้นได้ ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ขูดดิน ผู้ถมดินหรือเจ้าของที่ดินหยุดการขูดดินหรือการถมดิน หรือจัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการขูดดินหรือถมดินนั้นตามที่เห็นว่าจำเป็นได้ แล้วรายงานให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบทันที ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นชอบด้วยกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหนังสือ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีคำสั่งสั่งให้บุคคลดังกล่าวปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้ถือว่าคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นมาตั้งแต่ต้น ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่มีหนังสือสั่งภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง ให้คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอันสิ้นผล

การอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงาน

ในพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ 5 เรื่องการอุทธรณ์ ในมาตรา 34 ซึ่งบัญญัติไว้มีเนื้อหาดังนี้

มาตรา 34 ผู้ขูดดิน ผู้ถมดินหรือเจ้าของที่ดินผู้ใดไม่พอใจคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 29 วรรคสอง หรือ มาตรา 31 วรรคหนึ่ง หรือวรรคสองให้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ออกคำสั่งตามวรรคหนึ่งในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการ การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งและวรรคสองไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นถ้าผู้อุทธรณ์ประสงค์จะขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ยื่นคำขอทุเลาพร้อมอุทธรณ์ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือคณะกรรมการจะอนุญาตให้ทุเลาโดยมีเงื่อนไขหรือไม่ก็ได้หรือจะสั่งให้วางเงินหรือหลักทรัพย์ประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นก็ได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี พิจารณา

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

ตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น เป็นเรื่องที่พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกคำสั่งให้ผู้ดำเนินการขุดดิน หรือ ถมดิน ได้หยุดดำเนินการเมื่อมีผู้เสียหายร้องขอหรือตรวจพบว่าการดำเนินการขุดดินหรือถมดินดังกล่าว ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือก่อความเดือดร้อนให้แก่ที่ดินข้างเคียงหรือผู้อื่น และสั่งให้ผู้นั้นหยุดดำเนินการ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าเป็นคำสั่งในทางปกครองของเจ้าพนักงานฯที่ได้สั่งการหรือออกคำสั่งในทางราชการ ซึ่งตามบทบัญญัตินี้แม้ว่าจะให้สิทธิ ผู้ดำเนินการขุดดินหรือถมดินที่ได้รับความผลของคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้ออกคำสั่งหรือในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพฯเป็นผู้ออกคำสั่ง ก็ให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ ไปอีกหนึ่งชั้นภายใน 30 วันนับแต่รับทราบคำสั่ง และคำสั่งอุทธรณ์ดังกล่าวถือเป็นที่สุดก็ตาม ในกรณีนี้เห็นว่าแม้กฎหมายบัญญัติให้เป็นที่สุดท้ายก็ยังไม่ตัดสิทธิของผู้ดำเนินการขุดดินหรือถมดิน ที่จะฟ้องร้องต่อศาลปกครองในเขตที่ตั้งอยู่ เพื่อขอให้ศาลสั่งคุ้มครองชั่วคราว หากเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคำสั่งในทางปกครองของเจ้าพนักงานนั้น ซึ่งยังเห็นว่าเป็นทางเยียวยา ที่สามารถกระทำได้ของผู้ประกอบการที่ได้รับความเสียหายจากคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรการลงโทษและบทเฉพาะกาล

มาตรการลงโทษ บุคคลหรือนิติบุคคล ที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ขั้นตอนการสอบสวน ดำเนินคดีกับฝ่าฝืนบทกำหนดกฎหมาย

ในขั้นตอนการการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จากบทกำหนดโทษดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้มีโทษทางอาญา และเป็นความผิดต่อแผ่นดิน จึงเป็นความผิดต่อรัฐ ซึ่ง “เมื่อมีความผิดอาญาแผ่นดินเกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐ ย่อมเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าพนักงานตำรวจ ที่จะต้องสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดอาญาทั้งปวง ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 ประกอบมาตรา 121 วรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะมิใช่ผู้เสียหายร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษผู้กระทำผิดหรือไม่ก็ตาม” (เกียรติขจร วจนะสวัสดิ์, 2551, หน้า 73)

เมื่อเป็นความผิดต่อแผ่นดิน จึงเป็นความผิดที่ไม่สามารถยอมความได้ แม้ว่าจะไม่มีผู้เสียหายร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนก็จะต้องดำเนินการสอบสวนและมีการดำเนินการกล่าวโทษ หรือการกล่าวหาแก่ผู้กระทำความผิด ตามพยานหลักฐานการสอบสวนที่ปรากฏ

สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐ จะเป็นผู้กล่าวโทษกับ ผู้กระทำการฝ่าฝืนแล้ว ตามพระราชบัญญัตินี้ยังได้บัญญัติไว้ตาม มาตรา 44 เปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย ได้ร้องทุกข์ดำเนินการตามกฎหมายเองด้วย โดยได้บัญญัติไว้ดังนี้ “ในกรณีที่มีการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ใกล้ชิดหรือติดต่อกับที่ดินที่มีการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นและได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดนั้น เป็น ผู้เสียหาย ตามกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา”

ดังนั้นเมื่อพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน หรือสิ่ง ปลูกสร้างต่างซึ่งได้รับความเสียหายจาก การดำเนินผู้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติตาม พระราช-บัญญัตินี้ ก็จะได้รับการคุ้มครองหรือได้รับค่าตอบแทนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ซึ่งตราไว้ เรื่องสิทธิของผู้เสียหายไว้ตาม มาตรา 40 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับผู้เสียหายที่มีสิทธิใน กระบวนการยุติธรรมที่สำคัญได้แก่บทบัญญัติตาม (4) ซึ่งมีเนื้อหากำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับ การปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรมและการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปกป้องตนเองและตาม (5) มีเนื้อหา สาระสำคัญเกี่ยวกับผู้เสียหายและพยานในคดีอาญาคือมีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ในส่วนคดีทางแพ่งได้กำหนดไว้ใน (8) ที่บุคคลมีสิทธิจะได้รับความช่วยเหลือทาง กฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ

และตามมาตรา 40 (2) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ยังได้กำหนดให้ ผู้เสียหายมีสิทธิรับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ เป็นต้น ซึ่งในการตรวจเอกสารและ ข้อเท็จจริงก็ไม่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นชั้นใดบ้าง ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนเห็นว่า น่าจะเป็นทั้งในชั้นสอบสวน และในชั้นพิจารณาของศาล

หรือสิทธิที่จะขอทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวน และ พนักงานอัยการในการสั่งคดีกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว ตามมาตรา 241 วรรค 4 และมี อำนาจเคียงคู่กับพนักงานอัยการในการฟ้องคดีแก่ผู้กระทำความผิด แม้จะเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2551, หน้า 76)

และโดยประการสำคัญคือ ผู้เสียหายในที่นี้ จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหาย เดือดร้อน หรืออยู่ยากจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และไม่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความ ผิดที่เกิดขึ้นหรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำความผิดขึ้น

ขั้นตอนการเปรียบเทียบปรับ

ตามพระราชบัญญัติการชุดคืนและถมดิน พ.ศ.2543 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 42 โดยมีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้ เมื่อมีผู้เสียหายร้อง หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ตรวจพบว่ามีการทำความผิด และฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 33 มีอำนาจเรียกตัวผู้ฝ่าฝืนมาพบเพื่อดำเนินการลงโทษให้เป็นไปตามความผิดที่กฎหมายไว้ในมาตรา 35-44 ซึ่งเป็นโทษทางอาญามีทั้งโทษปรับ โทษจำคุก ซึ่งในความผิดทั้งหมดอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่จะทำการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาได้ทุกฐานความผิด เว้นความผิดตามมาตรา 35 วรรคสองเท่านั้น ได้แก่การทำความผิดเกี่ยวกับการชุดคืนหรือถมดินที่ไม่ได้รับใบแจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งเป็นบริเวณที่ห้ามชุดคืนหรือถมดิน ตามมาตรา 6 (1) ความผิดดังกล่าวแม้ว่าผู้กระทำการฝ่าฝืนจะยอมรับผิดและยินยอมให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทำการเปรียบเทียบปรับ เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็ไม่มีอำนาจทำการเปรียบเทียบปรับแต่อย่างใด เมื่อเจ้าพนักงานได้กำหนดค่าเปรียบเทียบปรับสำหรับฐานความผิดตามที่ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดแล้ว และผู้ต้องหาได้ยินยอมเสียค่าปรับ ตามค่าเปรียบเทียบปรับตามค่าเปรียบเทียบของเจ้าพนักงาน ภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน หลังจากที่เจ้าพนักงานได้ตั้งเปรียบเทียบปรับเท่านั้น

ผลแห่งการเปรียบเทียบปรับ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดเงื่อนไข ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ทำให้คดีเลิกกัน มาตรา 37 คดีอาญาเลิกกัน ดังต่อไปนี้

1. ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา
2. ในคดีความผิดที่โทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษหรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร ซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว
3. ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ซึ่งเกิดในกรุงเทพมหานคร เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่นายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไปหรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งนั้น ได้เปรียบเทียบแล้ว
4. ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

จากกรณีการที่มีผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ เป็นกรณีที่ดี จะเลิกได้ตามมาตรา 37 (4) ต่อเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบของเจ้าพนักงาน ซึ่งหาใช่กรณีที่ผู้ต้องหาขอมรับผิดและขอมรับโทษเต็มตามที่กฎหมายบัญญัติเหมือนเช่นในกรณีคดีอาญา เลิกกันตามมาตรา 37 (1) ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาขอมเลิกคดีตามคำเปรียบเทียบของเจ้าพนักงาน กฎหมายจึงจำเป็นต้องบัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบเอาไว้ในมาตรา 38 ในกรณีที่เจ้าพนักงานเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรรับโทษถึงจำคุกก็ให้มีอำนาจเปรียบเทียบได้ และเมื่อผู้ต้องหาได้ยินยอมชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบแล้ว คดีอาญาจึงเป็นอันเลิกกันทันที (ธานีศ เกศว-พิทักษ์, 2551, หน้า 514)

ขั้นตอนการฟ้องร้องคดีอาญา แก่ผู้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้

ในคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้น เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่สามารถทำการเปรียบเทียบปรับได้ แม้ว่าความผิดฐานดังกล่าวเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะมีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถทำการเปรียบเทียบปรับผู้ฝ่าฝืนหรือผู้กระทำความผิดได้ ถ้าผู้ฝ่าฝืนดังกล่าวไม่ยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบปรับ เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็ต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนในท้องที่ที่เกิดเหตุ ทำการสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาดำเนินคดีกับผู้ต้องหา หลังจากทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานจนเสร็จสิ้นแล้ว พนักงานสอบสวนก็จะสรุปสำนวนการสอบสวนมีความเห็นทางคดี เช่น หากมีความเห็นสั่งฟ้องก็ให้ส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการเขตอำนาจรับผิดชอบ เพื่อพิจารณาสั่งคดีต่อไป และหากมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องก็ส่งเฉพาะสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเขตอำนาจรับผิดชอบเท่านั้นเพื่อให้อัยการฯ ได้สั่งคดีส่วนผู้ต้องหาหากถูกควบคุมตัวอยู่โดยอำนาจอำนาจศาลก็ให้ขอลปล่อยตัว หรือหากอยู่ระหว่างการประกันตัวในชั้นสอบสวนก็ให้ถอนหลักทรัพย์ที่ไ้ประกันแล้วปล่อยตัวไป หากอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องก็ส่งตัวผู้ต้องหาไปให้ศาลที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาต่อไป หากอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องก็ส่งเรื่องดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาต่อไป

มาตรการลงโทษห่างหุ้นส่วน นิติบุคคลหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ที่ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัตินี้

ขั้นตอนการดำเนินคดีหรือการบังคับคดีกับผู้ฝ่าฝืนเมื่อผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม นั้นพระราชบัญญัติการขูดเงินและถมดิน พ.ศ.2543 มาตรา 43 ได้บัญญัติไว้ ในกรณีที่ห่างหุ้นส่วน บริษัทหรือนิติบุคคลอื่นกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ กรรมการผู้จัดการหรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการกระทำอันเป็นความผิดนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย

ตามบทบัญญัติดังกล่าว ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่พนักงานท้องถิ่น หรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้มีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับ ดำเนินคดีกับห่างหุ้นส่วน บริษัท หรือนิติบุคคล ที่กระทำ

ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้โดยจะต้องรับผิดชอบในเหตุที่ก่อให้เกิดขึ้นเป็นความผิดนั้น และต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น กล่าวคือหากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลและมาตราการลงโทษสำหรับความผิดนั้นเป็นโทษปรับ เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็สามารถทำการเปรียบเทียบปรับนิติบุคคลนั้น ได้อย่างบุคคลธรรมดา ซึ่งในการเปรียบเทียบปรับนิติบุคคลก็ให้กระทำกับตัวแทนตามกฎหมายหรือผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นๆที่ต้องรับผิดชอบได้ดำเนินการสั่งการหรือจัดการไปวัตถุประสงค์ในงานของนิติบุคคลนั้น ๆ

“เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็น” หมายความว่าหากความผิดนั้นได้เกิดขึ้นจริง แต่ตัวแทนนิติบุคคลหรือผู้จัดการนิติบุคคลนั้น ๆ ก็ไม่ต้องรับผิดชอบหรือถูกลงโทษร่วมด้วย หากไม่มีส่วนรู้เห็นกับความผิดที่เกิดขึ้น เช่น ขณะเกิดเหตุซึ่งเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ตัวผู้แทนหรือผู้จัดการไม่อยู่ เดินทางไปต่างประเทศอาจมีหุ้นส่วนหรือกรรมการคนอื่นตัดสินใจดำเนินการหรือสั่งการไปแทนโดยตัวแทนหรือผู้จัดการที่เดินทางไปต่างประเทศไม่รู้เห็นถึงการตัดสินใจกระทำการดังกล่าว ตัวแทนหรือผู้จัดการนั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบร่วมกับห้างหุ้นส่วน บริษัทฯ นิติบุคคลที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายนี้ “หรือยินยอมด้วย” ในที่นี้หมายถึงในตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น หากก่อนหรือระหว่างการกระทำความผิดอาจมีพนักงานในห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือนิติบุคคลนั้นได้โทรศัพท์แจ้งให้ทราบแล้ว ตัวแทนหรือผู้จัดการมิได้ทักท้วงการตัดสินใจสั่งการ จนก่อให้เกิดการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ผู้จัดการหรือตัวแทนนิติบุคคลดังกล่าวก็ต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลที่ก่อให้เกิดขึ้นด้วย

บทเฉพาะกาล

ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 45 ผู้ใดขุดดินหรือถมดินอันมีลักษณะที่ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับในท้องที่ใด ให้ปฏิบัติตาม มาตรา 17 หรือมาตรา 26 แล้วแต่กรณี ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับในท้องที่นั้น และเมื่อได้ดำเนินการแล้วให้ถือว่าผู้นั้นได้รับใบรับแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาสาระสำคัญของบทบัญญัติมาตรา 45 ดังกล่าวเป็นเรื่องที่กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ มีผลย้อนหลังถึงการกระทำ กับผู้ที่ได้ดำเนินการขุดดิน หรือถมดินไปก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ กล่าวคือเมื่อได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้แล้วให้ผู้ดำเนินการขุดดินหรือถมดินอยู่ก่อน และอยู่ในข่ายหรือเงื่อนไขบังคับตามกฎหมายนี้ ก็ให้ยื่นแบบหรือรายการต่าง ๆ ตามที่กำหนดเพื่อแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบภายใน 15 วัน เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้รับแจ้งแล้วก็ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับใบแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้

นอกจากการกระทำลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีบทบัญญัติ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ มีผลย้อนหลังถึงกฎ คำสั่งต่าง ๆ ที่ได้ประกาศใช้ไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้

บังคับใช้ ก็ให้มีผลบังคับต่อไป ซึ่งมีตัวอย่างจากข้อหาหรือของกรุงเทพมหานคร เรื่องหรือข้อกฎหมายเกี่ยวกับผลใช้บังคับของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมการขุดดิน การถมดิน พ.ศ.2534 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการขออนุญาตและการควบคุม การขุดดิน การถมดิน พ.ศ.2535 เมื่อพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย ซึ่งมีเนื้อหาโดยสรุปว่าก่อนที่จะมีกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดินใช้บังคับ กรุงเทพมหานครได้ออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการขุดดิน การถมดิน พ.ศ.2534 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการขออนุญาต และการควบคุมการขุดดิน การถมดิน พ.ศ.2534 มาใช้บังคับกับการดังกล่าว แต่ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ขึ้นและมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 7 เมษายน 2543 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดให้ใช้บังคับในท้องที่กรุงเทพมหานครด้วย ประกอบกับมีบทบัญญัติบางประการในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการขุดดิน การถมดิน พ.ศ.2534 ที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ซึ่งกรุงเทพมหานครได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นว่า ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการขุดดิน การถมดิน พ.ศ.2534 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการขออนุญาต และการควบคุมการขุดดิน การถมดิน พ.ศ.2535 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฯ นั้น ย่อมไม่มีผลใช้บังคับโดยปริยายอีกต่อไป ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน กรุงเทพมหานครจึงได้ขอหารือปัญหาดังกล่าวมายังคณะกรรมการกฤษฎีกาและคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว แล้วมีความเห็นว่า มาตรา 7 (1) แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมการขุดดิน และถมดินตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 (2) แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ได้ เช่น กำหนดบริเวณห้ามขุดดินหรือถมดิน กำหนดวิธีการป้องกันการพังทลายของดิน หรือสิ่งปลูกสร้าง หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขุดดินหรือถมดิน หากว่ายังมีได้มีการออกกฎกระทรวงเรื่องดังกล่าวไว้ ดังนี้เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในปัจจุบันนี้ยังมีได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 (3) แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด กรุงเทพมหานครในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 3 ย่อมมีอำนาจที่จะออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ เมื่อกรุงเทพมหานครได้ออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการควบคุมการขุดดิน และถมดินขึ้นใช้บังคับแล้ว แม้ว่าจะเป็นการบัญญัติขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 จะมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายก็ตาม ด้วยเหตุนี้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฯ ดังกล่าวจึงชอบด้วยกฎหมาย และมีผลใช้บังคับได้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2544, หน้า 1-2)